NĂM THỨ MƯỜI. — SỐ THỨ 1670 MỖI SỐ: 0$02 NGÀY THỨ BA 16 OCTOBRE 1923

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

Giá báo:	Tonkin	Annam	Cochinchine Cambodge Laos	Pays de protectorat français	Etranger
Một năm. .	6 $ 00	6 $ 90	6 $ 30	6 $ 30	6 $ 60	9 $ 00
Các lăng và các công-sở	»	8. 00	8. 00	8. 00	9. 00	»
Sáu tháng. .	3. 00	3. 50	3. 20	3. 20	3. 30	4. 50
Ba tháng . .	1. 50	1. 75	1. 60	1. 60	1. 65	2. 25
Một tháng. .	0. 50	0. 60	0. 55	0. 55	0. 60	0. 75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur: F. H. SCHNEIDER
Directeur: NGUYỄN-VĂN-VINH
Rédacteur en chef: PHẠM-HUY-LUC
Administrateur gérant: NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique:
TRUNG BẮC TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

ANNONCES
Décomptées à raison de 2 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 ~ 065 de large
1re page: Une seule insertion. . . . 0 $ 30 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0 12 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2 $ la ligne
Annonces judiciaires et légales. . 1 $ 56 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Giáo-dục phụ-nữ nên thế nào?

(Tiếp theo)

2° *Coi việc tề gia nội-trợ.* — Cái phần thứ hai của chức-nghiệp phụ-nữ đã là coi việc tề-gia nội trợ, thì học đường — ngoài cái giáo dục phổ-thông — lại phải liệu sao luyện nên được những tay nội-tướng đảm đang có thể giúp đỡ chồng trong cửa trong nhà được. Nội-tướng đảm đang đây không phải là những hạng phụ-nhân «sư tử» có quyền sai khiến được đứa phụ-tuân, hay là những hạng phụ-nhân «văn-minh» đối bình đẳng, đòi tự-do, ăn nói một cách quá sỗ-sàng, đi đứng một cách quá sư chưởng mất dâu! Nội tướng đảm đang là những bậc vợ-hiền biết thu và thu vén cho chồng, biết làm cho cảnh gia-đình là một cảnh không đâu vui thú bằng, biết cách làm cho chồng không phải để tâm lo nghĩ đến việc trong cửa trong nhà, biết làm thế nào cho mình không phải chỉ là một người phàn lợi mà lại là một người sinh-lợi, để giúp đỡ chồng con nữa. Muốn thế thì học đường phải lưu-tâm đến cách luyện lấy học-trò sao cho sau này nên những tay nội nướng đảm đang, và may khéo léo, biết thu xếp việc ăn tiêu trong nhà sao cho khỏi tốn, biết cách dùng đồng tiền sao cho khỏi phí, biết buôn biết bán, biết tiết-kiệm, vì tiết kiệm cũng là một cách sinh-lợi: buôn tàu không giàu bằng tằn tiện. là thế vậy. Muốn luyện được những tay nội tướng đảm đang như thế thì các giáo sư phải lưu-tâm về những khoa-học sau này: luân-lý, toán-pháp, gia-đình kinh-tế, khâu và thêu thùa, nấu nướng giặt dia..... Những khoa này vừa học lý luận, vừa học thực-hành thì mới được. Nếu chỉ biết lý-luận thôi thì cũng chưa đủ tư-cách làm một bậc tề-gia nội trợ giỏi được, vậy các nhà có trách-nhiệm vào việc giáo-dục nữ nhi trông nên lưu ý đến.

3° *Trông nom dạy dỗ con thơ.* — Trông nom dạy dỗ con thơ là phần thứ ba của chức-nghiệp phụ nữ; nhưng không phải là một cái trách-nhiệm mà bậc phụ-nữ nào cũng được cái hạnh phúc gánh cả. Thật vậy, hiếm chi người vì bệnh tật trong mình mà không sinh-sản, lại hiếm chi người hữu-sinh vô-dưỡng nữa. Vậy ai đã may mắn mà được cái hạnh-phúc trông nom dạy dỗ con thơ, thì tưởng nên vui lòng mà đương lấy cái trách-nhiệm nặng nề nhưng cao thượng ấy. Trông nom dạy dỗ đây không phải chỉ đối cho ăn khát cho uống, bắt thì lau chùi, rét thì ôm ấp, khóc thì dọa cho nín, hư thì đánh cho chừa, mà thôi đâu. Trông nom dạy dỗ là phải làm sao cho thể dục, trí-dục, đức-dục, đứa trẻ thơ đều được hoàn toàn. sao cho các khiếu của đứa trẻ hoặc về thân-thể, hoặc về tinh thần, đều được phát xiển ra một cách viên-mãn mới được. Nói nôm na thì trách-nhiệm người mẹ là phải làm thế nào cho đứa trẻ được mạnh khỏe, vô tật bệnh, được thông minh tuấn tú, có nết na thùy-mị, như thế mới là trông nom dạy dỗ con thơ một cách đích-đáng cho. Muốn luyện được những tay mẹ giỏi như thế thì học-đường phải làm thế nào? Muốn thế thì các nhà giáo-dục phải chú-trọng vào khoa-học dưỡng anh-nhi, phải dạy cho lũ nữ-nhi — là những bậc tư mẫu ngày sau — biết cách nuôi nâng con thơ, biết cách cho ăn thế nào là phải phép, biết cách cho dạy thế nào là vệ-sinh. biết cách tắm rửa thế nào là sạch sẽ, biết cách giữ gìn thế nào cho khỏi sài khỏi bệnh, biết cách chữa chạy thế nào cho hết ốm hết đau. biết cách cho con đi đứng thế nào cho có lợi, biết cách mở mang trí-tuệ trẻ thơ cùng biết cách rèn tập tính nết con trẻ nữa. Nếu được những bậc tư-mẫu giỏi giang như thế thì còn lo gì lũ trẻ thơ mai sau chẳng nên người hữu ích cho quốc-gia, cho xã-hội, lo gì nòi giống đến nỗi kém hèn.

Tóm lại, ở học-đường, ngoài cái giáo-dục phổ thông, các giáo-sư cần khải trông nom một cách đặc-biệt về những khoa-học có thể nên những bậc vợ hiền mẹ giỏi, những bậc phụ nữ có đủ tư-cách để làm trọn chức-nghiệp mình. Ngoài những khoa học như địa-dư, lịch-sử, cách trí. văn-chương các giáo sư phải cần lưu tâm đến những khoa-học như luân-lý, toán pháp, gia-đình kinh-tế, dưỡng anh nhi pháp, tâm-lý, vệ-sinh, cùng là học khâu và thêu thùa, nấu nướng, giặt dia nữa, thì mới đạt được cái mục-đích của học-đường giáo-dục về phần phụ nữ được. Những khoa học cần riêng cho nữ-nhi ấy, không phải là trong chương-trình các trường nữ-học không nói đến. Cứ xem chương-trình nữ học thì đủ biết Chính-phủ cũng rất lưu ý đến việc đào-luyện cho nước nhà có những tay vợ-hiền mẹ-giỏi, chớ có không đâu. Song, nói của đáng tội, thì trong phần nhiều học đường — phần nhiều chớ không phải tất cả — các giáo sư chỉ cốt dạy học-trò sao cho viết ám-tả ít sai, làm tính-đố hay đúng, làm bài luận cho giỏi, nói tiếng Pháp cho nhanh... coi những khoa-học ấy là tối cần, còn các khoa học kia là khinh thường mà bỏ rẻ. Mà có dạy chăng nữa thì cũng chỉ dạy sơ sài gọi là có đủ lệ, cho đúng với thời-khắc-biểu mà thôi, chớ không chú-ý đến, vì những khoa học ấy lúc ra thi có cần lắm đâu mà dạy cẩn thận. Vì thế nên phần nhiều các học-đường đề chỉ đào-tạo được những tay quốc-ngữ viết nhanh, tiếng Pháp nói giỏi, chứ còn phần nâu nướng giặt dia, tắm rửa cho con thì có lẽ luống-cuống mập mờ không biết đường nào mà theo lối nào mà giữ! Ôi! nếu giáo-dục mà như thế thì còn mong sao cho có những tay vợ hiền mẹ-giỏi, sao cho có những bậc phụ-nữ đủ tư-cách mà làm trọn chức-nghiệp mình. Mong rằng các nhà giáo-dục nên nghĩ kỹ đến vấn đề này cho, thì cái giáo-dục trong học-đường kia mới khỏi sai đường lạc lối, mới có thể gọi là hoàn-toàn được.

Học-đường giáo-dục của phe nữ-giới thì nên như thế, còn gia-đình giáo-dục thì cũng chẳng khác chi lắm! Muốn nói cho rõ thì cần phải có một bài dài, xin sẽ bàn sau. Đây chỉ xin nói rằng gia-đình phải liên-lạc với học-đường thì giáo dục mới có kết quả hay. Mà đối với học-đường thì gia-đình tức là một trường học thực-hành: những điều học ở nhà trường phần nhiều là lý-luận, vậy khi về nhà, cha mẹ phải bắt ra thực hành, như thế thì bài học nhà trường mới là không vô ích, cái học đường giáo-dục mới có thể hoàn-mỹ được. Mong rằng những lời bàn trên này không phải là lời bàn ở chốn đồng không mông quạnh, ở giữa chỗ sa mạc, thì thật là may-mắn vô cùng!

B. G

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris. ngày 7 Octobre 1922

Đồng-minh đối với việc Âu-châu

Tin Paris. — MM. Poincaré, Curzon, Galli đã soạn điều-khoản một bản giao-ước ấn-định rằng binh-giả và nhân-dân nước Hy-lạp phải lập tức rút ngay khỏi đất Thrace bạn trong một tháng sẽ giao đất ấy cho chánh-phủ Thổ-nhĩ-kỳ coi trị, và xong cuộc giảng-hòa thì nước Thổ sẽ được đem quân lính đến đóng ở đất ấy. Các quan thượng-thư Đại-pháp và nước Ý sẽ ưng chuẩn bản giao-ước ấy. Tòa Nội-các nước Anh đương thương-nghị.

Paris. ngày 8 Octobre 1922

Hy lạp còn mong ở nước Anh

Tin Athènes. — Tòa Nội-các nước Hy-lạp định rằng hễ Đồng-minh có đồng-thanh quyết nghị rằng Hy-lạp phải rút quân ở đất Thrace ra, thì nước Hy-lạp mới chịu tuân lệnh.

Nước Anh cũng bỏ Hy-lạp

Tin Londres. — Nước Anh ưng chuẩn bản giao ước của Đồng minh ở Paris về việc yêu cầu Hy-lạp rút quân ra khỏi đất Thrace.

Cuộc hội-nghị của các báo-quản thuộc-địa

Các đại biểu tại cuộc hội-nghị các báo-quản thuộc-địa có thỉnh cầu một điều rằng từ giờ giở đi, các điều-lệ thỏa khoản các việc sẽ thêm một khoản rằng các nhà thầu khoán phải đang các vật-liệu của các thuộc địa Đại-pháp.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 9 Octobre 1922

Nước Ba-tư đối với Tiểu-á-tế-á

Chánh-phủ Ba-tư đã phản-đối tại Athènes về những việc người Hy-lạp ngược đãi nhân-dân Ba-tư tại Tiểu-á-tế-á, trong khi quân-lính nước ấy lui về.

Nước Nga đối với nước Anh

Báo *Petit parisien* có nói: Lénine có điện cho Litvinoff rằng không được ưng-chuẩn bản giao-ước Anh Nga, vì rằng tòa Nội-các nước Anh cứ nhất định không chịu công-nhận chánh-phủ Xô-viết, và chánh-phủ nước Anh có ý phản đối chánh-phủ Xô-viết trong các việc ở phương Đông.

Việc đình công ở Havre

Các thợ kim khí định đến thứ hai lại làm việc.

Việc nước Hy lạp

Tòa Nội-các nước Hy-lạp đã hạlệnh cho các đại-biểu bản chánh-phủ ở Monaxia rằng về cái vấn-đề đất Thrace hễ Đồng-minh có đồng-thanh quyết nghị yêu-cầu rút quân ra, thời các đại biểu mới được ưng thuận.

M. Venizelos có điện cho tòa Nội-các khuyên chớ dùng cái thái-độ cương cường quá.

Phái-bộ Afganistan tại Marseille

Phái-bộ Afganistan đã tới Marseille.

Tin Trung-hoa

Ngày 2 Octobre 1922

Việc Bắc-kinh

Vương-sủng-Huệ lấy Lu-văn-Cân làm tổng-trưởng bộ Tài-chính, để điện thương với Tào-Côn và Ngô-bội-Phu. Trương-chi-Đam được Tào-Côn bảo cử, chắc vào làm tổng-trưởng bộ Nội vụ. Các viên mới đợi sau khi quốc-hội bỏ hội rồi sẽ bổ nhiệm lại chính thụy-lý.

Những nghị-viên về phái Hộ-pháp chất-vấn nghị trưởng Ngô-cảnh-Liêm sao được đem võ-lực trở chỉ các nghị-viên vào trong nghị-hội, định trước khi vẫn đề hiến-pháp chưa giải-quyết, nhất định không xuất lịch quốc-hội.

Học trò làm trường công ở Bắc-kinh đều nhà khoa, vì kinh phí các trường chưa có cách gì chi cấp.

Việc Quảng-đông

Trần-quỳnh-Minh đối với những khách quân các nơi vẫn có ý đồ-kỵ, quyết định các phương-pháp tái-thái; như những quân đội của Hồng-triệu-Lâu, Lý-bình-Vinh thống-lĩnh là quân Hồ-nam, lệ-thuộc ở dưới quyền Trần, ra lệnh Trần cũng có nhiều khi không hành được; Trần tính phân điện đi các phủ huyện, làm cho thật lực đàn bạc, rồi tìm cách tái thái sau.

Đêm sáng bởi đâu?

Cái vấn-đề «Đêm sáng bởi đâu?» ngày nay các báo ở Âu Mỹ đã bàn đến nhiều lắm mà tra-cứu xem cái ánh sáng ban đêm bởi đâu mà ra. Nhiều buổi đêm thanh không có trăng, mà người ta có thể coi rõ đường đi, đọc được những chữ lớn ở nhật trình, người ta đứng gần nhau trông rõ mặt, thế thì cái ánh sáng cũng không phải là vô-ích cho người ta vậy. Ánh sáng ban đêm tuy không là mấy, song hỏi ở đâu mà ra, mà những tinh-tú nhỏ nhất trên bầu giời cũng bị ánh sáng đó làm cho mất người ta không trông thấy cũng như là ban ngày mà không trông thấy được những vì sao lớn lớn. Cái vấn-đề đó thì ông Charles Fabry đã có bàn ở báo Scientia mà ông Newcomb thì cho là sáng sao, mà đến như ta đây xưa nay cũng cho là vậy cả, nhưng tính ra thì các vì sao cách đất ta bảy là bao nhiêu, thế thì không chắc cái ánh sáng đó có tới .hẳn không được nữa.

Thế nên những lúc đêm thanh mà ngửa mặt trông lên thì quả thấy bầu giới sáng khắp, tuy có chỗ sáng nhiều sáng ít, song cũng không phân biệt nhau mấy, một mười một mười mà thôi.

Lại còn một cớ nữa có thể tin chắc được là khi mặt giời đã lặn cho tới đêm khuya, bầu-cầu bên kia sáng là ngày, và bán-cầu bên này tối là đêm, thế thì tuy bên này không trông thấy mặt giời, không có ánh sáng mặt giời tới, nhưng ở ngoài xa và trên không xa lắp có ánh sáng mặt giời, rồi cái ánh đó cũng có thể thấu xuống một chút vậy. Lúc đêm tối thì chẳng khác chi mình ở trong bóng lối, tuy xa xa có ánh sáng chỉ không soi tới, nhưng cũng là có hơi sáng tới — Tính ra trên không-trung lác tối lại còn có nhiều chất dẹ-quang vô hình như hơi nước, thán khí chi đó mà cũng có thể chiếu được một phần ánh sáng xuống ta nữa.

Và chẳng chung quanh mặt giời ngày đêm lúc nào lại không có các hành-sinh chạy bao quanh, nhưng trừ những hành-tinh ấy ra thì lại còn có biết bao nhiêu là vật nhỏ nữa cũng bay lượn bằng bà xa số mà rồi ra tinh vẫn; khi đã tới gần không khí bao bọc địa-cầu thì những chất ấy không thể lấy mắt không trông thấy được nữa, chỉ lúc phát lóe sáng thì mới thấy mà thôi, thế nên đem tay tối, ma tay ra, nhưng chẳng vật nào đó ở gần thì có lẽ cũng chiếu sáng xuống ta chút đỉnh.

Thiên-lý nhãn thuật.

Tự do diễn đàn

Muốn bình-quyền phải biết nghĩa-vụ

«Chẳng như mây mưa thu,
«Thiếp như khói trong lò.
«Cao thấp nhờ cơ khác,
«Một thì công tuyệt vời».

Quách Phác

Nước ta từ xưa đến nay đàn bà con gái ở trong gia-đình, xã-hội chỉ đứng vào cái địa-vị phục-tùng, một niềm noi theo cái mục-đích làm tông: bề theo cha, lớn theo chồng, già theo con, ấy là cái công nghiệp của kiếp liễu bồ. Cái lý-thuyết nam tôn nữ ti của người Tàu đã thâm nhập vào óc não người mình hàng mấy ngàn năm nay đã thành một cái tập quán phổthông trong khắp các nhân đẳng.

Ôi! trời đất sinh ra ai cũng đủ thân-thể tri-não, có lẽ đâu cái khôn cái mạnh chỉ dành riêng cho đàn-ông. Đàn ông với đàn bà cũng cùng là phần tử trong xã-hội thì cái quyền lợi trong xã-hội ai cũng được hưởng cả mới phải! Mà nếu muốn hưởng cái quyền-lợi ấy, tất phải biết làm nghĩa-vụ cho xứng đáng mới được.

Nghĩa-vụ ấy những gì?

Từ khi cái phong-hội mới nổi lên đến giờ cái lý-thuyết «Nam nữ bình quyền» cũng theo cái vấn-hồi mới mà lan rộng mãi ra. Các báo-quán cũng có ý cổ-động tân dương, thành là bọn lãn nữ lưu lại càng nhiệt-tâm lắm nữa, lắm người đã cất mình vượt qua khỏi cái thành-lũy «phục-tòng» để mưu sự hành động tự do, muốn được cái quyền-lợi bình-đẳng như đàn ông, nhưng cái quốc-túy gia-đình phong kia lại là đội quân đi lấm đường, chỉ một lòng mong được khỏi phải phục-tùng mà đi làm những điều thương luân bại lý cho dễ. Ngày nay nói đến cái lý-thuyết nam nữ bình quyền thì có nhiều người ấu-trĩ cho là cái đồi-phong định đến nước ta mà thôi cho đỡ hết luân thường đạo lý của tổ tiên để lại, chớ không dám bảo là lý-thuyết hay.

Nghĩ thế tưởng cũng hơi lắm, vì rằng các nước văn-minh bây giờ, nước nào cũng đều công-nhận cái chủ nghĩa «Nam nữ bình quyền» có thể giúp cho sự tiến-hóa của quốc-dân được; song phải biết rằng muốn hưởng quyền lợi tất phải biết nghĩa-vụ, vì nghĩa-vụ xây đắp nên quyền-lợi, nếu quyền-lợi mà không có nghĩa-vụ tương đang là quyền-lợi vô giá-trị, cái quyền-lợi hại cho xã-hội.

Bạn nữ-lưu ta ơi! nếu muốn được bình quyền, trước phải làm trọn nghĩa vụ mà cái nghĩa vụ của các bà trong cũng nhe nhàng dễ dãi. Cái nghĩa-vụ của các bà là trong phải nuôi con dạy cái cho có nết na, nâu người hiền-đuc, trẻ con nên hay hư thật là tại mẫu-giáo. Ở đời này là cái đời cạnh-tranh kịch-liệt, dân dân lao-động suốt ngày, không lúc nào còn để tâm dạy dược con cái, cho nên cái quyền giáo-dục phải giao cho đàn bà; các bà chớ nên lấy cái câu nào ngữ: «Đàn-bà không dạy được con», mà bỏ qua cái nghĩa-vụ lớn lao ấy. Cái giá-đình giáo-dục của người Âu-châu toàn ở tay đàn bà cả, vì đàn bà có thái độ ôn-hòa, đầm thắm, rất thích hợp với sự dạy dỗ con trẻ.

Ngoài ra nữa nghĩa-vụ người đàn bà là phải giữ gìn nhà cửa, biết liệu lý gia-chính, vì cổ-ngữ có câu rằng: «Đàn ông chỉ việc ngoài, đàn bà chủ việc trong». Trị gia cũng không cần đến văn-học lắm, các nhà nữ-lưu có văn-học như có giáo bà đốc đời nay lại chẳng hay chính-gia, lại không lấy cách cần kiệm trị gia làm sao nhãng làm vẫn-đề tiêm thường. Cho nên người đàn bà biết học nhiều học ít mà không biết liệu lý được gia-chính ấy là không phế cái chức-vụ của mình vậy.

2° Người đàn bà quý nhất là cái đức hạnh. Này ta đã nói rằng cái nết đánh chết cái đẹp, đàn bà con gái phải biết tự trọng giữ cái nền nếp khuê-môn, khi bước chân vào trong trường giao-tế, lại càng phải giữ gìn cho cẩn thận cái phẩm đức, thì cái nhân cách của mình mới không phải cái đồ-phong hảy-hoạt mất. Đời nay đàn bà con gái lại càng cần phải phong bị lắm; sia ta chẳng thương thấy lắm kẻ vì con bài chiêu bạc, vì đồng cỗ lễ bái, nay đem này mai phá nọ, suốt ngày suốt đêm coi mê mai cơn đỏ đen, ưa sang sự ăng ngiếm ma bám rể cả cái danh tiết, cái đạo vợ nghĩa chồng, cái phong hóa nay của ông cha để lại, thực là đáng tiếc thay.

Đại để như vậy, nương còn nhiều việc có ích khác nữa, cũng nên tùy-tài mà làm cho xứng đáng cái địa-vị. Các bạn quần hoa ta ơi! thế nào là nghĩa-vụ, hai cái điều cốt yếu trên nay là hai cái bản-lĩnh trong một đời của nữlưu, phàm làm người đàn bà con gái không bao giờ nên sao nhãng, có làm trọn cái nghĩa-vụ ấy, quyền lợi tất tự nhiên cũng phải có Nam nữ bình quyền là cái vấn-đề để giải nghĩa mà khó thực-hành lắm đấy, ai có biết không?

Lương-đình, Phẩu-hương-tử.

VĂN UYÊN

Ông giăng trả lời

(Đáp lại bài «Hỏi truyện ông giăng» của ông Nguyễn-Quí)

Hỏi làm chi nữa hỡi ai,
Nghĩ càng lắm nỗi nói dài càng nhiều
Người đời sâu sẻ cạnh tranh,
Nặng đường danh lợi nhẹ tình anh em
Biết bao nhiêu sự bạc đen,
Nói ra thêm để tấm phiền cho ai.
Lắm điều ngược mắt trái tai,
Luân thường có lẽ một hai suy đồi.
Cho nên chẳng muốn cất lời,
Đêm đêm đành phải ngồi lại thinh
Trần ai ai có thấu tình!

Muốn đi thi bằng Thành-chung lần nữa

Muốn thì e lại tốn nhiều tôi,
Vì nỗi lần nay tớ đã rồi
May rủi ăn đành ano cái số,
Được thua thôi cũng cậy ông trời.
Vẫn hai quyển có cho bằng bạn,
Chẳng ngại ngùng dám phiền cho ai.
Lắm điều ngược mắt trái tai,
Luân thường có lẽ một hai suy đồi.
Cho nên chẳng muốn cất lời,
Đêm đêm đành phải ngồi lại thinh
Trần ai ai có thấu tình!

Muốn đi thi bằng Thành-chung lần nữa

Muốn thì e lại tốn nhiều tôi,
Vì nỗi lần nay tớ đã rồi
May rủi ăn đành ano cái số,
Được thua thôi cũng cậy ông trời.
Vẫn hai quyển có cho bằng bạn,
Chẳng ngại ngùng dám phiền cho ai.
Tôi xin kếp cốt gắc nghiêu thôi.

Tuyết minh. *Dương-đình-Lấy*

Trung thu ngoạn nguyệt

(Vần thu)

Năm là Năm-tuất tiết trung-thu,
Thừa hứng chơi giăng hứng cũng tru
Vẫn fy sơi chung nghìn vẹn kiếp,
Thân này trải đã mấy mươi thu,
Mặt nhìn rõ mặt ngày vì bóng,
Ai vắng chòng si nói chuyện thu!
Dùngvật nhớ-nhớ khuya-khuya mấy?
Gặp đây tạ gửi tình tình thu.

Đồng văn, Nguyễn-lam-Tinh

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng cho Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Tư microfilms của Đại học Cornell)

Đoản-thiên tiểu-thuyết

Hai người vợ

Ba giờ chiều hôm chủ-nhật, Hải-hán cái lom khỏm trên bàn thí-nghiệm, tay phải cầm kính hiển-vi, đứng nhìn một con vật nho-nhỏ đựng trong hộp thủy tinh trắng. Buổng đã sáng sẵn rộng rãi lại có một ngọn đèn điện to chiếu rõ thêm những đồ vật xem xét. Ngoài tiếng đồng-hồ tích tắc treo trên vách, chỉ-nhân đứng sững như một bức tượng đá, không có một tiếng động đậy khác làm cho rối trí khôn.

Chàng non mười phút. Hải-hán ngồi phịch xuống ghế nghỉ bụng rằng:

— La thực! La thực! Bảo là loài thảo mộc cũng phải! bảo là loài động vật cũng phải! Bảo, là đầu con bọ-ngựa, chân là chân con bọ-ngựa, mình là một cái lá lì to, cánh là hai cái lá ôi nhỏ. Thực là ta ngắt con dị vật này ở cây ổi. Có lẽ đâu cây ổi lại sinh ra bọ-ngựa! Nếu tay ta không sờ thấy mất ta không trông thấy, bắn là không tin rồi. Mấy năm về trước có nghe nói ở miền thượng-du xứ Bắc-kỳ, có một loài cá tự-nhiên nửa mình trên hóa ra chuột, nhảy lên cạn tán phá ruộng nương, những việc ly kỳ biến ảo lẫy chưa bằn để là ngoa truyền..... cái máy móc của con người dẫu mình lật đến đâu cũng không khám phá hết những điều bí-mật dị-thường của tay thợ Tạo.....

Ai có ý tò mò nhìn cặp mắt trong sáng như của chú-nhân, nhìn cái trán trắng trẻo, thông minh của chú-nhân mà biết được những điều tư-tưởng trong tâm trí, ai mổ cái tế kính to đựng ở góc tường xếp trăm nghìn cuốn sách cổ kim, mỗi cuốn sách lật trang nào cũng đầy những cước chú tỉ mỉ khiến phục Hải-hán chắc là một người đã từng rồi danh trong văn-chương giới và khoa học giới.

Buổng tay nghỉ chợt khách lạ gõ cửa vào chơi, khách bắn là một người bạn thâm-giao của Hải-hán nên vừa ngồi ghế đã nói ngay:

Hôm nay là ngày hưu-hạ, giới chiếu người nói một con gió Nam thay hẳn, tiên-sinh cứ giam mình trong phòng thí-nghiệm chẳng là buồn lắm ru? Có tu chẳng phải có đạo, làm việc luôn chân tay chẳng có lúc chơi bời cho tinh-thần sảng-khoái thân thể khang cường, tự mình làm hại mình mà vì tất xã hội đã ơn những điều mới lạ phát triển được.

Chủ-nhân mỉm cười đáp lại:

— Đời người sáu, bảy mươi đã là trường-thọ. Qui hữu ư! Tôi xin đa tạ những lời khuyên dỗ của tôn-ông. Tôi đã đại tộc ngông cuồng hoài phí mất bảy tám tuổi xuân xanh, hồi tưởng đến lúc nào lại giật mình sợ hãi, nay tôi nhất quyết đem cái thời giờ sót lại mà tận hiến về đường học-vấn may ra khi nhắm mắt có chút gì bổ-ích với quốc-gia, thế là tôi đã được sung sướng rồi, thế là tôi đã chuộc lại cái ngày thiên-niên nhẫm nhỡ của tôi.

Nói đến đó, Hải-hán lấy mùi xoa lau trán, mấy giọt mồ-hôi ở hai bên thái-dương đã tỏ cho khách biết chủ-nhân có những điều nất ức xác động đến tâm can, những điều nất ức ấy dẫu đã đè nén lâu năm rồi, nhưng mỗi khi nhắc lại cũng làm cho người ngẫn ngơ tê tái.

Bấy giờ câu truyện lại đổi ra phương diện khác. Bắn bạc những việc tân-kỳ xảy ra ở thế-giới kẻ nói người nghe, kẻ hỏi người đáp, phân minh, cận kề phân-đoán, phê-bình, hai người trong một giờ hăng-hái nói ra điều lương dân vui vẻ tươi cười. Hai người bạn tuổi tác tương đương, học thức tương đương, hai người bạn trí kỳ tri tâm tình có mà biết nhau ở trong thư-viện, rồi thân ái nhau, quý trọng nhau, coi nhau như nhau rượt thị, chẳng cứ gì nhà bạc sang hay hèn, cần nguyện quý bạn tiện chỉ học lộ công nhau cái lòng thực thà chất phác, hai người bạn như vậy thế gian chẳng là hẳn hữu ru?

Bật Man (người khách) bỗng hỏi:

— Tiên-sinh muốn giữa thêm hai vạn chăng?...

— Hai vạn! Hai vạn! Một số tiền khá to đấy! Bật-Man ơi! Ba gian nhà gạch cao rào một mẫu vườn, hoa cỏ xanh um; sớ tẩm mát, ngựa quần chơi, chưa đủ là phong-lưu khoảng đật dư, còn ước làm chi số tiền hai vạn?

— Hải-Hán bác không hiểu lời tôi muốn nói Bác không ưa đi chơi phố, nên không biết một câu chuyện lạ mới huyền truyền lắm nào động các bực thượng-lưu đài các... Số là có một vị tiểu thư, có tài mà lại có hạnh có sắc mà lại có tình, con một vị quan hưu, tuổi vừa mười tám, kén chồng vẫn nhân ái trúng cách được tiền hôi-môn hai vạn. Bác nằm nay đã ba mươi nhăm tuổi rồi, chẳng lập gia-thất còn đợi bao giờ!

Chủ-nhân thở dài:

— Vợ là vợ, tiền là tiền, lấy tiền hay là lấy vợ? Tôi đem trí thức mà đổi lấy tiền; tiền lấy là tiền chánh đáng chi dụng, không phải bỏ thẹn với lương-tâm; hà đem cái thân đường đường nam-tử qui lụy bái kim mà làm tôi tớ bọn thoa-quần dư ?

Bác cần nệ quá, người nữ-nhi tôi định làm mối cho bác song toàn tài đức, người ấy có giáo-dục biết lễ nghĩa liêm-sỉ, hà vì tiền bạc mà kiêu căng tự phụ đâu? Tôi kém bác hai tuổi đã ba con rồi, vợ hiền con thảo, đã làm cho tôi khoái lạc về cái hạnh-phúc gia-đình! Bác sớm về tôi, tôi thật một thân, buồng xuân lạnh ngắt, những khi nhọc mệt, chỗ nghỉ mát vắng đến, ai là người an ủi, ai là người thuốc thang? Vợ con chẳng những là không làm trở ngại về đường tinh-thần về chí-tiến còn làm tăng tiến cao qui cái phẩm giá của người. Những bệnh tật phần nhiều là người độc thân hay mắc. Số chết trai không vợ, gái không chồng bao giờ cũng nhiều hơn là số người có gia-thất.

— Tôi biết lắm! tôi biết lắm! Có vợ, con thì vui sướng cái vui sướng lắng trong thọ có ai là gì mà không biết. Song le bác lại chẳng là có người vui về vợ, con, mà có người lại khổ về con, vợ đó sao?

Bật-Man lại cãi:

Người như bác sao lại khổ về vợ con? Người có tài thì có tinh, sao bác vô tình quá thế? Bác muốn một đời gối chiếc, chăn đơn, trốn cái bổn-phận làm chồng làm cha dư?

Hải-Hán nhích mồi cười, cười một cách u-sầu thảm đạm, cặp mắt nhìn người lên trông hai bức ảnh nhỏ để trên bàn thí-nghiệm, làm thinh một hồi lâu, rồi ung dung đáp:

— Tôi là người có tình? Bác lầm rồi, lầm cũng phải, mới có hai năm nay tôi mới thực là người lạnh về chữ tình, dửng dưng về sự gia-thất. Bác mới quen biết tôi mới năm nay, gặp nhau chỉ luận bàn về nhân sự hay về vũng trong tư-trường giới. Cái cảnh huống của tôi là thế nào, những điều dĩ vãng của tôi bác tuyệt nhiên không để động hỏi đến, tôi rất cảm ơn cái bụng quảng đại « xét người » của bác! Nếu giao thiệp mà chỉ xét những điều xấu đã qua, mà không xem những điều hay hiện tại, xét người chỉ lắng cứ ở thói hư, không để tâm vào tính tốt, ai còn là bạn hữu được! Nếu bác biết tôi trong khoảng mười năm về trước bắn không bảo tôi là vô tình mà bảo tôi là đa tình, có khi là si-tình. Tôi đã có hai vợ rồi, một vợ tiên, một vợ quỷ. Tên hay quỷ đều làm cho tôi khổ sở trăm chiều, mỗi khi nghĩ lại vừa giận lại vừa thương, vừa tiếc lại vừa ghét.

. . . . . .

(*Còn nữa*) T. T. Ái-Hòa.

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 10 Octobre này, giá bạc ở kho Nhà nước định là 0 f. 25.

Tin tàu. — Tàu *Porthos* tới Hải phòng ngày hôm nay 10 Octobre hồi tám giờ sáng.

Quan Toàn quyền đi thêm các trường Cao-đẳng. — Chiều hôm qua, hồi 5 giờ, quan Toàn-quyền cùng với quan hầu cận đến thăm trường Thuốc, trường Báo-chế và trường Pháp-chính, đó quan Học-chính tổng trưởng Blanquernon đi tiếp dẫn ngài.

Khi tới trường Thuốc thì có quan bác-sĩ Masaux nghênh tiếp rồi đưa ngài đi xem thư-viện, nhà bảo-chế, nhà giảng thuyết lớn, các phòng học và cả các phòng ngủ, phòng ăn nữa. Tuy tắc bấy giờ giới đã mua mà ngài cũng đi xem hai cái nhà ở đương làm, để cho biết công việc đã xong được đến đâu, vì hai nhà ấy sau này sẽ khiến cho học-giới đương Hanoi thành ra một toàn các rất hoàn bị. Sau cùng ngài đến thăm trường Pháp-chính.

Kính mừng quan phó Toàn-quyền Robin. — Sáng hôm nay, hồi 9 giờ, các quan chức ở Văn phòng quan Toàn-quyền cùng các quan trong quí-phủ có hội họp tại dinh quan phó Toàn-quyền Robin để mừng ngài về dịp ngài mới được thăng để tứ đẳng Bắc đẩu bội-tinh (*cf. cier de la Lég on d'Honneur*)

Quan tư Jeanbrau, chánh tòa chánh-trị có thay các bạn đồng liêu nói mấy lời rất văn-chương rất cảm-động để tỏ tình quyến luyến quan phó Toàn-quyền Robin là một vị quan rất có lòng đại-độ. Quan tư Jeanbrau đã đáp những câu rất đích đáng để cảm tạ những điều tỉnh cao thượng của quan phó Toàn quyền suốt trong khi ngài làm việ với nhà nước mà vì những điều tỉnh ấy cho nên ngài đã được dân quốc chính-phủ thưởng công như vậy.

Quan Robin rất lấy làm cảm động về sự các quan tỏ lòng thâu ái như vậy và ngài đã đáng những lời rất trân-trọng để tạ ơn lại các quan.

Các quan có dâng ngài một bảo vật làm rất tinh xảo để kỷ niệm cái ngày qui báu hôm nay.

Quan Thống-sứ đi kinh-lược. — Nội tuần-lễ sau thì quan Thống-sứ lại đi kinh-lược tỉnh Bắc giang, và cuối tháng này ngài sẽ đi Cao-bằng. Nếu trời tạnh ráo đường không hư hỏng thì ngài lên tận Hà-giang.

Tiền lệ phí ở các tòa Nam-án — Tờ dự-thảo nghị-định sửa đổi lại các khoản lệ-phí ở các tòa Nam-án thì ngày mồng bảy vừa rồi quan Toàn-quyền đã ký rồi. Những người thi lục-sự hay là thư-ký lục-sự đều phải thuộc cái lệ mới ấy cả.

Hội-đồng thành-phố — Cứ như báo *France-Indochine* thì Hội-đồng thành phố nay mai sẽ tử chức cả, mà trước ngày 15 tháng này, công việc thành-phố lại giao cho Hội-đồng ủy-viên.

Hội Tàu. — Tối hôm qua, các nhà Hoa-kiều trong thành phố nhiều nhà đã thắp đèn mừng ngày hội Kỷ niệm Dân-quốc. Ngày hôm nay các nhà đèn kéo có và cuộc rước su-tử với kỷ-lân tối hôm qua vì mưa không thành thì hoãn đến hôm nay.

Thi bằng tiểu học Tây. — Các cô các cậu có tên sau này được vào kỳ đệ nhị bằng tiểu học Tây (*Brevet Elémentaire*) là :

Mlles Marcelle Laurent, Suzanne Marcel Trần-thị-Quý.

MM Phan duy-An Vũ-Thử, Bùi-v-Kiểu, Ng v-Ký, Bồ-trí-Lộ, Trần v-Long, Ng Quế, Nguyễn-trọng-Thiệu, Lê-lửu-Uninh. Cung thúc Tinh, Ng-huy-Toệ Đinh-văn-Tỷ. Ng-hữu-Tỷ

Sáng hôm nay đã thi về tạ trường Nữ-lưu-học sinh tây hồi 7 giờ rưỡi. Kỳ thi khẩu đã bắt đầu lúc 10 giờ.

Chiều hôm nay, hồi 2 giờ rưỡi, đã bắt đầu thi vấn đáp.

Hội chợ Cao-bằng. — Hội chợ Cao bằng trước đã định ngày 26 và 27 Octobre thì mới, nhưng vì ở vùng đó đang có dịch trâu bò thì có lẽ lại phải hoãn lại.

Các học-sinh ăn lương tại trường Bảo hộ — Các học sinh có tên sau này mới đỗ vào năm thứ nhất trường Bảo-hộ thì trong hạn học khóa năm 1922-1923 mỗi cậu mỗi tháng được 4 đồng la :

MM. Đỗ-đình-Thọ Đàm-quang-Thiệu, Lê-văn-Cần, Nguyễn-khắc-Toàn, Ng-trọng-Kha, Ng-đức-Thái Hoàng-ngọc Giao, Ng-đăng-Doanh. Ng-huy-Thụy, Đoàn-v-Thi, Phạm-v-Các, Ng-xuân Minh, Ngô-duy-Cầu Ng-v-Mai, Phạm-huy-Liễn, Bùi-ngọc-Nhượng, Ng-tương-Thường. Ng-đình-Bảo, Đào-đình-Cần, Ng-gia-Tự.

Tuân Ng-bá-Vỹ, Ng huy-Phan, Phạm-v-Quỳnh, Ng-khắc-Tuyên, Ng-v-Hồng, Ng-công-Chi, Ng-v-Phác, Lê-v-Quyền Phạm-hy-Cơ Trần-đức-Phương Phạm v-Minh. Trần-v Phú, Đỗ-v-Kiêm, Ng-hữu Diễn, Trịnh-xuân-Dương, Lê-v-Thái.

Các cậu ở năm thứ nhì, thứ ba, thứ tư trường Bảo hộ có tên sau này được lĩnh cả lương và nửa lương là :

MM. Khúc-Bản, học trò năm thứ tư	4	p.00
Phạm-xuân-Đỏ, —	4	00
Phạm-v-Mỹ, —	4	00
Hoàng Như, —	4	00
Nghiêm-xuân-Khai, —	4	00
Nguyễn-Nghiệp —	8	00
Phạm huy-Quỳnh, —	4	00
MM. Bùi-ngọc-Ái, học trò năm thứ ba	4	00
Bạch-như-Ấp, -d-	4	00
Ng-huy Đài, -d-	4	00
Trần-ngọc-Hoàn, -d-	4	00
Phạm-hi-Thanh, -d-	4	00
Ng-phục-Tô, -d-	4	00
MM. Lê-thạch-Kỳ, học trò năm thứ nhì	4	00
Hoàng-đức-Thịnh, -d-	4	00
Võ-văn-Thọ, -d-	4	00
Dương-đình-Khuê, d-	8	00
Ng dịch Nhiễn, -d-	8	00
Lê-văn-Thọ, -d-	4	00
Võ-huy-Hiền, -d-	8	00
Hoàng-bội Hoàn, -d-	4	00
Phạm-ngọc-Thu, -d-	8	00
Ng huy-Bền, -d-	8	00
Lê-quang-Đồng, -d-	4	00
Ng-văn-Ninh, -d-	4	00
Ng-v-Ninh dit Thọ, d-	8	00

Lớp Sơ đẳng trường Bảo-hộ

MM. Đinh v-Kinh, -d-	6	p.00
Nguyễn-Lễ, -d-	6	00
Ng-vă-Mứt, -d-	6	00
Hoàng-đức Hoàn, -d-	6	00
Ng-gia-Thu, -d-	6	00
Trương-ng-Bình, -d-	6	00
Hoàng-ngọi-Đường, d-	6	00
Ng-quang Phúc, -d-	6	00
Ng-ngọc Rệu, -d-	6	00
Agenon Georges, d-	6	00

Nên sửa sang mà dự cuộc Hội chợ ngay từ bây giờ —

(10 đến 24 Décembre 1922) Cuộc Hội-chợ năm nay rất là vui vẻ sầm-uất.

2072

Phủ Thống-sứ. — M. Tastes, quan phó cai-trị ở Kiến-an đổi về phủ Thống-sứ làm chánh tòa nhất thì đã nhận việc từ sáng hôm qua.

Hai phát sáng. — Đêm hôm kì hồi 3 giờ rưỡi ở phía cầu sông Cái người ta có nghe thấy hai tiếng súng nổ hình như ở phía Gia-lâm sang.

Công-ty quản đốc nhà thực-nghiệp ngân-hàng. — Công-ty quản-đốc nhà thực nghiệp ngân-hàng đã họp kỳ đại-hội-đồng thường niên ngày 3 Octobre.

Những viên chức sau này được trúng cử vào tòa trị-sự.

Tổng-trưởng : M. Griolet, tổng-trưởng nhà ngân-hàng Banque de Paris et des Pays-bas.

Phó tổng-trưởng : M. Grandjean, tổng-trưởng nhà ngân-hàng Crédit Foncier Colonial.

Trị-sự : MM. Argeilles, trạch-chủ; Audap, chủ sự nhà ngân-hàng Banque Nationale de Crédit; Chevalier, chủ sự nhà ngân-hàng de Paris et des Pays Bas; Frost, chủ ngân hàng; Lorsignol, chủ sự nhà ngân-hàng Banque Française et Italienne Amérique du Sud; Menetrier, kỹ-nghệ. Oudot, chủ sự nhà ngân-hàng Banque de Paris et des Pays Bas : Pissard, tổng-trưởng tòa trị-sự nhà ngân-hàng Banque de la Seine; Regnault, trị-sự nhà ngân-hàng Crédit Foncier Algérie, Tunisie; Saile, trạch chủ; Chow-Tze-Chi, đại biểu chánh-phủ Đại-pháp; Tai-ming-Fo, thư ký thứ hai tại hộ Đại-sứ Trung-hoa ở Paris.

Công-ty quản đốc và tòa trị-sự mới của nhà Thực-nghiệp ngân hàng hai bên đã cử đại biểu ký giao ước với nhau, vậy nay mai Công-ty quản đốc sẽ nhận công việc theo như điều-khoản trong giao-ước.

Thuyên chuyển trong ngạch quan-lại. — M. Dương-đức-Huy, trí huyện Tiên-lữ (Hưng-yên) đổi về tòa nhì phủ thống sứ để đợi và bưu.

M Phạm gia-Năng, trí huyện Nam-trực (Nam-định) đổi đi Tiên-lữ thay cho M. Dương-đức-Huy.

M. Ng-v-Bông, trí huyện Đông-triều (Hải-dương) đổi đi Nam-trực thay M. Phạm gia-Năng.

M. Đoàn-văn Thịnh hàn lâm viện điển-bạ hiện truyền trí huyện Yên-hưng được bổ trí huyện Đông-triều thay M. Nguyễn-văn-Bông.

M. Vi-văc-Lâm, trí châu Sơn-động (Bắc-giang) đổi đi Thoát-lang (Lạng-sơn) thay M. Lê-đình-Trân và M. Lê đình-Trân lại đổi đi Sơn-động.

Cao miên hội-tinh. — M. Ng-đình-Nho thư ký hạng nhất tại phòng quan Chưởng-lý Trung Bắc lưỡng-kỳ đã được ân thưởng nhiều thứ hội-tinh, vì ông đã làm việc lâu năm rất cần mẫn, nay lại mới lược đặc cách thưởng Cao-miên hội-tinh nữa, thật là đích đáng lắm.

Tòa Thượng-thẩm. — Sáng hôm nay tòa Thượng-thẩm xử những việc sau này :

Việc đánh nhau ở phố hàng Quạt, — Về Mme Vũ-huy-Quang và M. Ng-văn-An kiện lẫn nhau về việc hành hung và lăng mạ tại rạp hát phố hàng Quạt mà các bào quán đã đăng độ trước thì nay hỏi lại đoàn để hoãn đến kỳ khác để nghị án.

Việc đánh nhau ở Đông-lợi. — Hôm 12 Janvier 1922 hồi 9 giờ sáng trong hiệu Đông-lợi ở phố Bờ sông bán gỗ M Đỗ-như-Bông nguyên thanmtẻ Lục-lộ đương soạn bạc để nộp thuế Kiểm-lâm thì tên Nguyễn-tả-Yết và tên Trương-duy-Phổ cai cu ly đưa một bọn cu-ly đến đòi tiền gạch. Khi hai tên ấy thấy vợ M. Bông cầm một cuộn bạc đi ra nhà giấy thì bọn ấy chạy lại cướp. M. Bông ở trong nhà nghe thấy tiếng kêu chạy ra thì bị bọn ấy cầm búa và gậy đánh. M. Bông phải chạy vào nhà lấy súng ra bắn xuống đất chẳng may trúng phải một người đàn bà chạy vào nhặt những bạc-giấy rơi. Tòa án Trùng-trị Hanoi phạt tên Yết và tên Phổ mỗi tên 25 quan án treo. Tòa thượng-thẩm hôi xong hoãn để nghị án.

Buổi sáng chỉ xử có hai việc ấy hết cả buổi, còn nhiều việc nữa buổi chiều đang kết.

(*Xem trang khác bs. nội-tiếp-bai*).

Vì ai nên nỗi?...

Dịch giả: Dương-tự-Quán

Truyện một người con gái, vì tấm lòng nghĩa hiệp, chịu mắc tiếng oan để cứu toàn lấy danh-giá cho ân-nhân. Nàng tuy phải thì cực thì trăm năm cũng mình, chịu bao nỗi đắng cay khổ sở mà vẫn giữ được trinh-tiết, rồi sau tiếng oan rửa sạch, lại được cùng người cũ xum vầy vui vẻ.

CHƯƠNG THỨ I

Một người hỏi bàn vào thưa với bà chủ rằng :

« Thưa bà, việc đã đến nơi đến chốn. » Tức thì bà chủ tên là Ái-Liên đứng dậy mời các người dự tiệc sang phòng ăn. Hôm ấy vào độ hạ-tuần tháng tám năm 1894; bà Ái-Liên chính là chủ nhân lầu La-thê, cách xuống đốc nắt cầu ông chủ chừng bốn trăm thước.

Ở trong phòng ăn, trang hoàng rất lịch sự giữa có cái bàn xoay bày đặt nào thìa vàng, đĩa bạc, cốc pha-lê, bát sứ tàu, chung quanh thì có các người ngồi dự tiệc. Bữa tiệc đó có cả bà Mạc-Sa, là chồng bà Ái-Liên, có Giai-Nam, thông huyện sớm cũ, nên ở cùng với Viết-Nê (là phu quân bà Ái-Liên) lại là người trong hội và ông Quốc-San là tinh-nhân có Giai-Nam hiện sang chức trong-tây ở thành Vệ-du. Ông Quốc-San người trông đẹp giai lắm, tuổi vào ngoài nhị tuần, ăn mặc chỉnh tề hai con mắt sáng quắc như gương, bộ rán rạm mà đen lay lấy, rõ ra một tay quan võ khác thường, tiếc ăn vui về lắm, chuyện trò như pháo rạn, một chốc thấy hơi im im thì bà Mạc-Sa, tuổi chừng ngũ thập, mình gầy mà rắn, nghiêm nét mặt mà nói rằng :

« Ông Quốc San ơi! tôi nói đây xin ông đừng giận tôi nhé, tôi thiển nghĩ! việc gả bán thật có quan hệ đến trong lai lắm.....

Nói rồi nhìn ông trung-tây và cô Giai-Nam, hai người cũng đương liếc mắt đưa tình. Cô Giai-Nam thực là nghiêng thành nghiêng nước, nét mặt tươi như hoàng hoa, tóc nhỏ mượt như sợi tơ, đôi con mắt lại rất là hữu-tình; cô ta ngồi trong tình nhân rõi cười nụ, có ý hỏi tình nhân xem những lời bà Mạc-Sa vừa nói đó hợp lẽ chăng; ông Quốc-San hiểu ý, cũng mỉm cười, bà Mạc-Sa thấy vậy, vội liếc mắt nhìn bà Ái-Liên. Bà này xuân xanh hai mươi có ba, đong nhan đẹp đẽ lắm, để trong những người ngồi đấy, có bà ta với cô Giai-Nam là yêu-điệu hơn cả. bà ta người đầy-đà cao lớn, tuổi tuy còn trẻ mà trông mặt đã hơi già, hình như trong lòng có cái gì nẫu nực gay đăng . . . Bà Mạc-Sa nhìn con gái mình rồi lại cất tiếng lên nói :

« Ông cứ hỏi ngay con tôi thì biết, tôi hết sức kén chồng cho con tôi, nên cũng không đến nỗi nhầm, ông thử coi chàng Viết-Nê đó chẳng đáng là chồng nó sao. thế mà trước nó chẳng biết V.-Nê là ai cả.

Khi bà Mạc-Sa nói thế thì bà Ái-Liên hơi sầm nét mặt, trong mình hơi run run, nhưng cố gượng để không cho ai biết mà trả lời rằng :

« Mẹ tôi nói phải đấy, trước kia tôi có biết một, biết tiếng mà tôi dâu, thế mà bây giờ ăn ở với tôi rất tử-tế ». Tuy nói thế, nhưng giả bộ ra điều sáng kia không có chụp thì những người ngồi đấy sẽ trông rõ nét mặt bà ta mà kinh mà sợ...

Tiệc tan, câu chuyện xem ra đã có phần nhạt-nhẽo. Chuông đồng-hồ đánh mười giờ ông Quốc-San với vàng đứng dậy, xin phép ra về.

Bà Ái-liên nói : « ông đã với về thế à ? »

Cô Giai-Nam thì không nói sao cả, nhưng ngẩng mặt lên nhìn chòng chọc vào tinh-nhân, có ý muốn lưu tinh-nhân ngồi lại ít lâu nữa. Ông Quốc-San thấy vậy, cũng cố gượng nói :

« Thưa bà, tôi phải về trại, luật trong ấy,..

— Vậy ra ông không muốn nghỉ đây một tối sao ?

— Thưa bà, tối không sao nghỉ ở ngoài được. Sáng sớm mai tôi đã phải ra chốn tập binh. Và, đêm tuy đã khuya, lại tối trời, tôi cũng không lấy làm sợ, con ngựa của tôi thuộc đường lắm.

— Thế đường ấy có xa không ?

— Cũng khá xa. Chừng ba mươi ki-lô-mét, đi trong ba giờ thì đến nơi.

Bà Ái-liên mới cùng chuông gọi. Có con nhỏ đến ; bà ta truyền rằng : « Mày bảo thằng nhỏ vào chuồng ngựa, đắt con ngựa của ông Quốc-San ra sân để ông sắp sửa đăng trình.

Con nhỏ vâng lời đi, tức thì ông Quốc-San với bà Mạc-Sa rồi đến gần bà Ái-Liên mà nói rằng :

« Thưa bà lễ ông chủ có về, nhờ bà nói hộ cho rằng tôi có lời thăm ông và tiếc rằng hôm nay không được gặp ông ở đây.

Cô Giai-Nam đòm ra cửa sổ, ngành vào nói :

« Nàng có chắc không ?

— Chắc lắm, kia thử trông xem : trời u-ám, mây kéo đen mịt góc trời, coi dữ dội quá.

Cô ta nói thế, rồi nhìn tinh-nhân ra chiều e lệ, iầu nhầu rằng :

« Tôi sợ cho chàng lắm . . .

Bà Ái-Liên, muốn để cho hai bên được tỏ tình thân ái với nhau đôi chút, mới sẽ đắt mẹ sang phòng bên cạnh. Hai người bắt tay nhau xong. đứng im một lúc, rồi thấy có Giai-Nam nói :

« Tôi xin từ giã chàng.

— Tôi cũng từ giã nàng.

— A này, chàng có nghe thấy bà Mạc-Sa nói chuyện lúc nãy không ? Nhỏ nhẻ, rồi chàng lại đến chơi đấy nhé !

— Được.

— Chàng phải biết rằng, khi chàng không có đây thì lòng tôi áo não vô cùng ; ôi ! một ngày xa cách xem bằng ba thu, chàng ạ.

— Xin nàng bẩm thứ cho, thế nào hai ta cũng được xum họp lâu dài, lúc đó thì bõ mà ta vui cuộc truy-hoan.

Nói thế rồi, lại gần hôn cô ta, xem chừng ân yếm lắm. Nàng ơi ! ta yên dạng hon thân ta !

— Chàng yêu em, có để em không yêu chàng sao ? Chàng ơi ! thân này ở bẩn chẳng chịu chung nhờ chàng . . .

— Nàng ơi ! Khi đôi ta đã vui duyên cầm sắt thì lòng này sung sướng biết bao !

Ở phòng bên thì hai mẹ con bà Ái-Liên cứ ngồi im lặng không hề nói một tiếng nào cả ; được ít lâu thì bà Mạc-Sa mới khẽ bảo con rằng ; « Nàng Giai-Nam nói đúng đấy, sắp có bão to đấy. » Chợt nghe thấy thế, hai bên mới thôi không nói nữa, với cũng sang phòng bên cạnh đấy. Ông Quốc-San định cháo mấy người ấy một lượt nữa rồi xin đi thì bà Ái-Liên bảo :

« Ông nên chờ đây ít lâu xem có bão không đã, trời trông u-ám lắm.

— Thưa bà, tôi chẳng sợ gì bão ; và lại ở hai bên đọc đường đều có nhà trú cả.

Nàng lấy vậy có đưa đẩy tỏ đến bão rằng : « ngựa đã ở ngoài sân rồi » tức thì ông Quốc-San bắt tay chào khắp mặt, rồi đi ra, nhưng trước khi ra khỏi cửa, lại còn ngoảnh lại dặn với rằng : tôi có lời hỏi thăm ông cháu.

Vào độ một phút đồng hồ đã thấy tiếng ngựa đi trong sân ra ngoài đường. Cô Giai-Nam bèn xin phép vào phòng ngủ ; còn hai bên kia cũng mỗi người vào một phòng.

(*Còn nữa*).

Vôi Chợ-gành
碳石總廠

Chúng tôi mới lập lò vôi ở Chợ-gành, vôi rất trắng và tốt, giá tính hạ hơn các nơi. Các qui-khách chiếu cố xin cứ gửi thư cho M. Lê-huy Tuyên, gare Chợ-gành. Phòng giấy ở Hanoi, phố hàng Gai, số nhà 99.

3536

茂 MAO-SENG 盛

57, Rue Jean-Dupuis (Phố Mới), Hanoi
MÁY NÓI SỐ 248

Hiệu tôi mở từ năm 1889, kể được 31 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, cống, chấn-song bằng xi-mo. Được nhiều giấy khen của nhà-nước.

Hàng tốt, giá cũng hạ, vi hiệu tôi muốn mong đông khách.

Qui-khách có dùng, xin mời chiếu cố.

2945 MẬU-THỊNH kính cáo.

Hỏi kẻ phải đau

Hãy hỏi các người Nam Việt phải đau ngực, phải ngộ lạnh, phải đau khi quản mà đã chữa thuốc không phải dưỡng, hoặc là đã không chữa chắt nào cả, nay hỏi những người phải đau khi quản đã kinh niên, hoặc phải cơn ở phổi; nay nơi các người phải chứng lao, nay tôi Phạm-văn-Cảo người nên chữa ngay đi.

Bệnh đau phải, trước kia tôi đã bảo là một bệnh phổ thông, vì bệnh ấy là một bệnh truyền tế nhược tiểu. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả một đời người sau này không sống được bao nhiêu và phần nhiều không sinh đẻ được.

Lời tôi nói đây quan trọng thế nào các người có hiểu không? Nếu có bệnh mà không chữa đi, thì trong 50 năm, hoặc 100 năm sau giống Nam Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh ấy thì sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người có bệnh lâu mà có thể sinh con để cái được, thì chỉ sinh con cái yếu ớt, gầy mòn thôi.

Hỡi người Nam Việt, nếu các người không muốn cùng Nam Việt bao mòn đi, nếu các người không muốn giống Nam-Việt tiêu diệt đi, thì chữa bệnh đi mới được.

Vậy các vị thử thuốc nhà hiệu Bảo-chế MONTÈS ở số 84 *Paul Bert Hanoi* mà bỏ mua một lọ BRONCHOSERUM giá là 9 hào. Sáng và chiều trước khi ăn cơm, thì uống một thìa cà-phê, nếu một lọ, thì 1 ký khỏe mạnh và hết đau.

BRONCHOSERUM
Một lọ . . . 0$90

Vin Tonique Tonkinois
Rượu tonique ở vua bổ lại vừa ngon, rất có ích cho dân bà ở cữ.

DẦU CÁ MỚI ĐẾN

Thật tươi, thật tốt. Dầu cá có nhiều thứ, thứ hung-hung (*blonde*) và thứ mai nâu (*brune*).

Thứ hung-hung (blonde) mới thực là thứ tốt, mà thứ hung-hung (blonde) lấy chính là thứ Dầu cá của hiệu *Montès* bán, quý-khách nên nhận kỹ kẻo lầm.

Thuốc chữa bệnh hen rất thần-hiệu
(SIROP M)
Việt chai . . . 1$80

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pinck »
Một lọ. . . . 4f.45
Bộ 0$65 đến 0$70
Sáu lọ. . . . 24 f. 50
Bộ 3$80 đến 3$70

Thuốc nước bổ huyết « LE PEPTO KOLA ROBIN »

LE SIROP [illegible]EMOGLOBINE MONTÈS
Thuốc nước bổ máu
Mỗi chai thêm tư lít. 1$60
Một lít. . . .

MORRHUOL [illegible] STEAUT
Simple et crésolé. Dầu cá viên hạng hổ lý và hạng chữa bệnh lao

CACHETS ANTIGRIPPE
Trị bệnh sốt dịch: như bệnh grippe bệnh cảm, về mùa này thường hay hai người nhất là bệnh grippe, nhiều người phải chỉ trong vài ngày thì phết.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến bản-hiệu mua 3 viên thuốc antigrippe. Thuốc này rất thần hiệu đã cứu vô số người ai cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào

Cách dùng: cách 3 giờ đồng-hồ uống một viên nữa nước rõ nóng, đắp chăn cho ra mồ hôi. Hễ càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rõ nhiều nước nóng có ít người cho nóng đến thì phải trong 24 giờ là khỏi.

Bào chế MONTÈS, 84, phố Paul-Bert, Hanoi

Hội Bắc-kỳ quan lại ái hữu — Tòa quản-trị hội quan-lại cần cáo cho các quan-lại biết:

Các quan-lại gửi giấy tính-nguyện vào hội đã được hơn ba trăm người, thì sẽ ấy để xứng đáng mà bầu hội-đồng quản-trị nhất định có đủ danh dự quyền thế mà thay mặt hội.

Vậy hội-đồng quản-trị tạm-thời định đến ngày chủ nhật 29 Octobre 1922 là mồng 10 tháng 9 ta, 8 giờ sáng họp đại-hội-đồng ở hội Khai-trí tiến-đức để làm các việc sau này:

1° Bàn hội-đồng quản-trị nhất định.

2° Bàn định điều lệ riêng để thi-hành mục-đích thứ hai của hội là giúp đỡ thế lực hoặc tiền tài cho các hội-viên hoặc gia-quyến khi phải sự bất trắc mà có thân cần đến hội.

Họp đại-hội-đồng lần này là lần đầu tiên mới các quan viên hội đúng thời giờ ấy đến hội-đồng bàn luận cho được chu tất. Ông hội-viên nào không đi đến hội được thì xin ủy quyền cho hội-viên đi đến hội mà bàu thay mình. Sự ủy quyền ấy phải có in giao cho hội viên thay mình để trình trước khi bàn thì mới được bàu thay.

Hội-đồng quản-trị sẽ gửi giấy mời đến quan Tổng-đốc, Tuần-phủ Án-sát các tỉnh để vào hội mà xin cho ngài thông đạt đến các hội-viên cho đỡ công và tiện phí.

Nay cẩn cáo
Ngày 22 Septembre 1922
Thay mặt quan Hội trưởng
Quan phó Hội-trưởng tạm thời
Lê trung-Ngọc

Đi qua cầu sông Cái không nên thò cổ ra ngoài. — Chiều chủ nhật vừa rồi, chuyến xe-lửa ở Lạo-kay xuống có một người hành-khách bạng tử, lúc xe qua cầu sông Cái, thò cổ ra ngoài thì bị những dòng bằng bắc để chữa cầu đập vào đầu bị trọng-thương.

Tưởng nên nhắc lại một lần nữa rằng trong khi chữa cầu thì đi qua cầu đừng có thò cổ ra ngoài.

Con lăn xuống sông. — Đêm hôm 18 ta, tàu thầy chở không được hết cơ man nào là thiện-nam tín-nữ trẩy hội ở Kiếp-bạc về, người đông quá, chen chân không được. Tàu đương chạy giữa đường thì thấy từng dưới nhao nhao lên về một đứa trẻ lên 3 tuổi đi với mẹ, mà chẳng may lăn xuống sông.

CÁC TIỂU-THUYẾT CỦA BÁN-QUÁN

BA NGƯỜI NGỰ LÂM PHÁO THỦ
của Ng.-văn-Vĩnh dịch, giá. 0 30

ÂY AI HẸN NGỌC THỀ VÀNG
của Ng.-đỗ-Mục dịch, giá. 0, 30

THUYỀN TÌNH BỂ ÁI
của Ng.-đỗ-Mục dịch, giá. 0, 60

Ngài nào muốn mua, xin viết thư cho ông Bùi-xuân-Thanh là quản-lý nhà in Trung-Bắc Tân-Văn, Hanoi.

Tiền cước gởi ngoài.

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Sở-cứ bằng sông lục. — Đêm chủ nhật hôm qua 10 giờ, có một người lính Tây với một người thầy thủ ở tàu « Nord Africain » muốn yên bốn người con gái đứng ở một hàng cả phố gần la-ga. Người con gái chạy vào hàng thì người lính lấy súng lục trở theo, nhưng có sẽ đe dọa thôi, lúc bấy giờ một người lính thầy trong hàng chạy lại can thì một viên đạn nổ ngay xuống tất gần chân, nhưng không tin vào sự ấy. Thiên-hạ đổ đến xem đông lắm. Lính tuần cảnh đến thì lính tây với thầy-thủ trèo lên xe chạy đi, song vừa có lính Tây đi tuần đến đó bắt được cả. Khẩu súng lục ấy của người thầy-thủ người này phải nộp phạt rồi đến 5 giờ mới được ở Cảm ra về.

Hội Ký-niệm ngày đình-chiến. — Sáng ngày mai, hồi 10 giờ 15. Hội-đồng soạn chương-trình lễ Ký niệm ngày đình chiến sẽ họp tại tòa Đốc-lý.

Chết đuối. — Đêm hôm kia, hồi 4 giờ sáng, chiếc tàu thầy *Chan kong* đi ở Kiếp-bạc về Haiphong thì có một người hành-khách rơi xuống sông chết. Người ta cho xuống vớt ngay mà không tìm thấy xác.

KIẾP-BẠC

Phát hỏa. — Hồi 3 giờ khuya hôm mồng 8 ta, cái dãy nhà liền bán com ở cửa đền Kiếp bạc bị cháy, thiệt hại chừng giăm chục bạc, còn người thì không việc gì sất cả. Ấy mới kỳ, hai năm nay cũng chẳng chỗ lấy.

T. V. H. lai cảo

VIỆC KINH-ĐÔ

Tuần phòng ở dưới sông. — Độ nầy đã đến tiết thu đông trời rằng mưa lạ nhà lạnh lẽo, chính là khi những đứa trộm cắp thừa thì hành nghề nghiệp của chúng nó. Vậy trong mấy hôm nay đã chăn tai nghe nhà nầy mất trộm, nhà kia bị chúng nó đào ngạch, nhà nọ bị khoét tường, lại có kẻ gặp trộm ban đêm đi từng toán, khi hai ba đứa, khi năm sáu đứa, nhưt là các nơi gần bờ sông lại nặng cập chúng nó lắm.

Chốn Kinh-thành cũng những nơi bàng cận nhơn dân rất lấy nỗi lấy làm lo lắm phiền, và cũng không biết dùng cách gì mà đề phòng cho khỏi cái buộn nạn ấy. Vì rằng ở trên các lối đường đề có lính cảnh-sát, tuần binh và phòng thành canh giữ, lại thêm đèn điện soi đến thấu sáng choang, thời lẽ gian tế ẩn nấng vào đâu mà biết để giữ với chúng nó. Nếu xét cho kỹ thời cũng biết được nơi chúng nó ẩn tàng chính là ở dưới các dòng sông ở quanh quẩn nơi Kinh đô Hoế như là sông Hương-giang, Lợi nông, Thanh-lang và cái dòng nước thông với các sông ấy như là hồi Thủy quan An hòa v. v. Những nơi ấy có biết bao là đò của bọn ăn trộm, bạn ngày chúng nó giả làm người bán buôn chài lưới, đến tối lại thời lên bờ đi ăn trộm, nếu được của lại sẵn có đò để chở khỏi phải gánh xách lối thôi mà lại không ai bắt bạn tra soát gì nữa. Nên chúng nó ẩn trộm ngay ở trên phố rồi chở đồ ngay xuống sông đó mà ở dưới đò cũng không ai biết, vì rằng xưa nay ở Hoế không đặt lính cảnh-sát để tuần phòng ở dưới sông, cho nên bọn nầy lương thường thi hành những thói ăn tàng ở các nơi sông hồ đề làm nhiều bại nhơn dân, thật nên nguy hiểm lắm!

Ước ao rằng nhà nước sẽ đặt ra một sở tuần phòng ở dưới sông ở Hoế, thời thật là một điều rất hay mà sẽ giữ gìn được yên lặng cho nhơn dân thời hạnh phúc biết bao. Nếu không trừ cái tệ ấy thời có lẽ còn sinh lắm sự tệ nữa như là tệ đánh bạc, mà tệ ấy sinh đủ mọi điều hại khác mà hiện nay cũng có nơi đang trong ngọn đó đọc mà chưa bạc.

Cái nạn xe đạp. — Chiều hôm 29 Septembre, tại trước cửa Thượng tứ có xảy ra một chuyện rất nguy vì cái nạn xe đạp, khiến cho những người trông thấy mà kinh tâm.

Số là một chàng thiếu niên kia ở ngoài ở vào thành ngồi trên một cái xe đạp chạy nhanh lắm, khi vào đến dãy phố Nhật-bản, trước cửa Thượng-tứ, thời gặp một người Khách trả ở trong thành đi ra. Hai người lại đi một bên phải cả cho nên chàng thiếu niên biết rằng người Khách ở trong đi ra mà đi bên phải là có lối, mà lúc bấy giờ hai xe đi gần xáp nhau chàng bèn nhảy xuống xe và nắng cái xe lên cao cho khỏi ngay miệng thời chú Khách vừa xáp đến và nhảm bánh xe một cái rõ mạnh thời nhào ngửa ra bên đường vấn mũ rơi gương tứ tung, may sao khỏi phải gãy tay chân. Ấy cũng nhờ chàng thiếu niên nhảy xuống kịp mới xảy được sự bất ngờ. Tuy chú Khách phải một keo rõ nặng nhưng khi dựng dậy còn biết mình lỗi mà cám ơn người giúp mình và đi làm cho mình xấy được một cái nạn to.

Tóm hóa lang. — Chiều hôm 30 Septembre, tại con đường xuống cửa Thuận-an, có một người đàn bà bán cá bị người đi đường bắt lại mà coi một con tóm ở trong giành mọ. Con tóm ấy chính là một con tóm Hàm nhưng chẳng rõ vì có gì mà những cái rân nó cong lại và cái đầu nó có khác tóm thường một chút ấy cũng một lỗ ít thường, hiếu kỳ nên lại huyên truyền cho là tóm hóa long mà rồi nhau làng trên xóm dưới xem như một điều lạ lùng không bao giờ có, thật là vô lý thay.

VIỆC TRUNG-KỲ

THANH-HÓA

Sự nguy-hiểm của con-trẻ chơi ngoài đường. — Sáng ngày 3 Octobre người ta đã mang một đứa trẻ con lên 6 tuổi, tên là Ng.-v Cò vào nhà thương để bước thuốc, vì nó bị một cái hành xe chở gạch đè rập nát ngón chân cái ra, đem đến nơi, thì thầy thuốc phải cắt đứt ngón ấy đi, vì dập nát cả xương ngón chân ấy không bó thuốc cho lành lại được.

Hỏi ra thì nó chơi một mình ở ngoài đường không có người coi giữ khi cái xe gạch bốn người kéo, đi đến chỗ nhà gần đầu chợ Tỉnh thì nó chạy bên nọ sang bên kia, tên phu lâm bó đi trước thấy nó sang lỡ làm vậy mà để yên thì cả cái xe gạch chận lên nó thì nguy, cho nên lấy tay hãy đứa bé ấy ra, không may nó ngã xuống thì cái bánh xe đi tới đè phải.

Ngay lúc ấy giờ lính cảnh-sát đã bắt cả bốn tên phu ấy đem lên trình Cẩm đề xét.

Bé con mình có con trẻ nên phải coi ngó, chớ để chúng đi chơi một mình ở ngoài đường cái, biết bao nhiêu sự nguy hiểm gớm ghê, mà lỡ thay người mình ít người lưu tâm đến sự đề-phòng, nếu có xảy ra thì lại đi tội cho số mạng. Thiết tưởng câu người ta bảo mình rằng: «Chỉ biết đẻ, nhưng không biết nuôi» thật là phải lắm vậy.

(*Xem tương thứ ba*)

ĐỨC-LONG

65 nhà 90, phố Mã-mây Hanoi

Hiệu tôi có bán đủ các thứ bao, bao gai, bao ve, đay, gai tây, đáy đay là cùng các thứ dầu là, các thứ hạt tàm dầu, các thứ hạt dầu để nuôi các vật se bán xấy con rượng, cùng là đủ các đồ để viết làm ve và cuốn, sổng, bút, mực se rất thì tơn-tây, các thứ danh bán rẻ.

Xin qui khách chiếu cố cho, hiệu tôi xin tính giá phải chăng không dám ăn lãi nhiều.

ĐỨC-LONG-HIỆU
2056 cẩn-bạch.

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC CỦA NGƯỜI VIỆT-NAM
金寶南
BIJOUTERIE — ORFÈVRERIE

NAM-BẢO

Hanoi 16, Rue de la soie, 16 — Hanoi

CHẾ-TẠO: — Vòng, xuyến, hạt, nhẫn, giầy đeo đồng hồ, giầy truyền, đầu gậy, cân ô, tối-bạc, vỹ thuốc lá, hộp thuốc lá, vỏ diêm, v. v... bằng vàng đúng tuổi đúng cân và toàn bạc nén. Có nhiều thợ khéo đã làm hàng lâu năm của quý khách đặt tối-tiếng.

BÁN: Vàng điệp Vinh thịnh-long mặt đá thực (đủ các mầu), ngọc-thạch, giầy đeo tiền mặt, giầy kim-khánh giầy kim tiền, đồng-hồ quả quít và bạc vỏ vỏ bẩu, v. v.

Được bán chắc chắn, số lấy sự tin cẩn làm gốc.

2 43

NHÀ-ĐỂ MỚI

70, Phố Hàng Đồng Hanoi

Nhà Đề quan Docteur PAUCOT có 60 buồng, sạch sẽ, tĩnh mạc, đêm mây, đã dùng như phòng khách Ô-tên, có người hầu hạ nước nôi, giặt-giũ, và phát áo lọt lòng, sữa, chai nước nóng cũng có mà có tiền có xiêm.

Sự tiếng nom lại có hai bà Sages femmes đã từ chức rồi là bà Phạm-thị-Lý và bà Ng-thị-Yến ở luôn trong Nhà-Đề hàng Đồng để đỡ đẻ và tiếp đãi các bà, mà tôi ngày nào cũng lên thăm bắt mạch khai đơn cũng không lấy tiền. Bà nào muốn tiện mời về đỡ ở nhà cũng được.

Ai bằng huyết, tiền sản huyết bạch, hiểm hoi muốn chữa đẻ vào chữa cũng được (mẫm riêng). Xin mời lại xem và hỏi cách thức.

Mỗi bà một buồng 10 ngày. 6$00
Mỗi bà một buồng, 10 ngày. 10 00
Mỗi bà một buồng, 10 ngày. 15.00
Mỗi bà hai buồng, 10 ngày. 20.00

Ra vào tự do

2557

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sang.

TRẢ TIỀN BẰNG TEM (timbres) Bán buôn Bán lẻ

Trình các ngài duyệt-bộ rằng phàm những số tiền quá hai hào (0$20) trở lên, thì xin gửi bằng măng-đa (mandats-postes); chớ dùng gửi bằng timbres.

Những số liền trong hai hào mà trả bằng timbres xin gửi bằng tem giản thư (timbres-postes), từ thờ 0f.10 (0$04) trở xuống; chớ dùng gửi bằng timbres-quittances, timbres-proportionnels hay timbres de dimension.

華 PAO-VA 寶
28, Phố Hàng Bồ, Hanoi
仁 人 竹 牌 門 前 義 行 內 利 京 東

Chúng tôi có lời kính trình các qui-khách biết rằng hiệu chúng tôi mới có một bọn hàng rất tốt như: ngọc-thạch, bổ-phách, mặt bua cùng nhẫn, đồ bạc, đồng hồ treo, đồng hồ quả-quít, v. v. ở Hong-kong sang.

Các qui-khách có lòng chiếu cố, xin mau đi-ngọc tới bản-hiệu, kẻo mất một dịp đặc biệt, mà đi mua cho ít-nhiều mặc lòng, nhất luật đều đắt, tính giá thật rẻ.

Cũng một kỳ tàu này, chúng tôi lại mới thêm được vài tay thợ kim-hoàn nhất khéo ở bên Tàu sang nữa, từ đồ bạc cho chí đồ vàng, kiểu cổ, kiểu mới, tối Tây, tối Tàu, họ đều làm được cả.

Các qui-khách có lòng đặt hàng cho bản-hiệu, thì chúng tôi lại xin hết sức làm cho các qui-khách mãn ý mới nghe.

Cuộc lạc-quyên Âu-trí-viên

Hỡi đồng-bào! Đàn con Âu-trí là đàn con chung một họ nhà Hồng, tức là đàn con chung trong xã-hội. Ôi! đàn con âu-trí kia, mà phải nghèo khổ bỏ liều, trách-nhiệm ấy nào phải riêng một ai; đàn con âu-trí kia, mà được mạnh mẽ sáng khôn, hạnh-phúc ấy cũng là hạnh-phúc chung trong xã-hội; đồng-bào ta, ai là chẳng sẵn lòng từ-ái, giúp của, giúp công, mong tạo phúc cho cuộc Âu-trí-viên. Nay hội Khai-trí-tiến-đức mở ra một cuộc lạc-quyên suốt cả trong nước là một cuộc vĩnh-viễn mãi về sau. Kể bắt đầu từ tháng chín tây này trở đi, qui-ông qui-bà, hàng-tăm hàng-sản, có lòng thương đến đàn âu-trí ở chốn thôn-quê, kẻ ít người nhiều, ai muốn giúp vào việc công-đức này, kể trước người sau, lác nào cũng được.

Hỡi đồng-bào! ai là người nhớ hạnh-phúc mà được trăng sổ, nhớ hồng-vận mà được phát-tài, cũng nên nghĩ thương đến nòi giống nước nhà, số chút hạnh-phúc riêng của mình mà lạc-quyên cho cuộc tế-độ chung trong nước.

Hỡi các ông! giàu có dư tiền dư của, há lại chẳng nghĩ thương đến nòi giống mà giúp đỡ cho ư? các ông lạc-quyên Âu-trí-viên tức là để phúc lợi mai sau cho con cháu.

Chư ông chư bà có lòng lạc-quyên đa-thiểu thế nào, xin cứ gửi về cho ông Tổng-thư-quỹ hội Khai-trí-tiến-đức là ông Lê-Văn-Phúc, Đông-kinh ấn-quán, số 52 phố hàng Gai, Hà-nội.

Chư ông chư bà có lòng lạc-quyên số tiền bao nhiêu càng là phương danh qui-tính sẽ theo thứ-tự đăng lên *Nam-Phong* tạp-chí; *Nam-Phong* lại đăng rõ cả số tiền ấy đem cấp cho những Âu-trí-viên làng nào. Như thế thì *Nam-Phong* tạp-chí lấp thêm ra một cái biểu chỉ-thu cho Âu-trí-viên, để cho mười mắt đều trông, mười tay đều trỏ, những tiền làm phúc, không sai-suyễn đi đâu chút nào.

Cuộc lạc-quyên này, ngài nào lạc-quyên bằng tiền-bạc hoặc bằng trái-phiếu Đại-Pháp và Đông-Pháp, bản- hội đều nhận cả.

Hội Khai-trí-tiến-đức định rằng các báo-mẫn phải dạy trẻ con đọc những bài ca và thơ mà hội sẽ đặt để ca-tụng công đức các nhà từ-thiện đã giúp vào công cuộc Âu-trí-viên.

Hội sẽ nhân tết Trung-Thu mà đặt một tiết kỷ-niệm các công đức ấy! Những trẻ con ở Âu-trí-viên đọc các bài ca-tụng ấy thì công đức các bậc ân-nhân hẳn thấu đến qui-thần.

Vậy các ông các bà nên quyên tiền giúp vào Âu-trí-viên để được hạnh phúc.

Trẻ con bên Giáo cũng sẽ được phép Nhà-chung cho cầu-nguyện các nhà từ-thiện theo đạo Thiên-chúa.

// KHAI-TRÍ-TIẾN-ĐỨC

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui-khách mua báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, mua nhầm mà làm ra không đỡ được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho sẽ xin các ngài tha rủi đã có lòng chiếu-cố đến bản hiệu thì xin nhận rõ:

« Nhà Bán-thuốc Ed Mantès có đăng-ký bằng cho chúng mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 64 Hanoi.

Nay kính,
Ed. Mantès,
64, Rue Paul Bert Hanoi.

CÁC CUỘC ĐI XEM
然 SẮN-NHIÊN 祭

Tối thứ ba:
NGHỈ HÁT

Bản-hội cho bạn hát nghỉ hát để kính tế Tổ.

Tối thứ tư:
TRẦN-TRIỀU HIỀN THÁNH

Nhân kỳ này đương kỷ niệm ngài, bộp bản-hội xin lấy lòng thành kính đem phó diễn sự tích ngài là một thánh có công rất to ở nước thảo nhà Trần.

CINÉMA PALACE

(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 11 đến thứ ba 17 Octobre 1922

Lần biểu ban ngày thứ năm và chủ nhật chớp từ 6 giờ chiều, thứ bảy chớp 6 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH
THỜI-SỰ « ÉCLAIR »
« CON PHƯỢNG MÁI CON »
Hài thứ V
Nghỉ
NGƯỜI
Hài hước rất lý thú, chiếu làm 3 kỳ
ANH ƠI, CHAO CHỊ ẤY CHO TÔI NHỜ!
Hài hước, dài 2 kỳ

Từ 18 Octobre này trở đi sẽ chớp luôn hai tuần liền: « INTOLÉRANCE »

Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

TRANH VẼ

Bản-hiệu mới về và mới in được nhiều thứ tranh thầy-mạc rất tranh thuốc theo lối mới, rất đẹp và rất nhã. Lại có nhận về các kiểu như là: kiểu thêu, kiểu dệt, kiểu đen, kiểu giấy cườm dán vẽn.

Lại có nhận bản truyện
SONG-PHƯỢNG KỲ DUYÊN
của ông Nguyễn-đỗ-Mục nữa.

HOÀN-VĂN
Vì tranh, sẽ kiếu vẽ để truyện-tiên
73, Phố hàng Bông, Hanoi

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

THỪA-THIÊN

Cọp hôn quá ! Vồ hai mẹ con con cọp về lần khần trong các bẫm, các bụi ở xứ Truồi, phá phách nhiễu hại lắm, chưa ai làm gì được. Mới đây nó dẫn đột nhập một nhà người dân bà ở làng Nam-phổ, thuộc về xứ Truồi, bắt một đứa con gái 12 tuổi; cảnh-trạng rất thảm-thê, xin kể qua ra đây để độc-giả biết.

Vào khi 3, 4 giờ sáng, hai mẹ con nhà kia đang ngủ trong nhà, phía trước, cửa không cắp, vì nhà nghèo thường để cửa vậy cho mát. Bỗng nghe con chó con chó ra sủa, hai mẹ con thức giấc dậy, thời nghe con chó kêu « quẳng » một tiếng như người nào đánh một đòn rất mạnh vậy ; đứa con liền nói với mẹ rằng « mẹ ơi ! ai đánh con chó đằng sau bè ? mẹ ra coi thử ». Mụ mẹ định ngồi dậy để ra xem, liền nghe một cái « sụt » một bên mình, thời chưa kịp hiểu là tiếng gì, liền nghe đứa con kêu lo lên ngoài sân rằng : « Mẹ ơi ! tôi chết rồi ! » Mụ mẹ lấy làm lạ, không hiểu sao con nhỏ mới nằm với mình đây mà lại chạy ra sân mà kêu chết ? Nên la con rằng : « Cho việc chi mà đêm khuya lại chạy ra sân mà kêu chết con tê ». Mới vừa rất lời thời lại nghe tiếng đứa con kêu xa ngoài khỏi cửa ngõ rằng : « Ôi mẹ ơi ! tôi chết rồi, cứu tôi với ! » Kêu được vài lần như vậy thời tiếng dẫn dần lại xa ra ; mụ mẹ lúc ấy mới biết là cơ nguy đã đến, liền kêu cứu và chạy theo dưới ; kẻ lân cận đồ ra tiếp, nhưng đêm tối, chui rúc bụi bờ rậm rạp thời con người yếu ớt nầy theo sao kịp với con ác-thú kia, đành phải chịu đều mai theo dấu máu thời tìm được con bé chỉ còn có một cái đầu và một cánh tay. Thảm thay ! Về nhà xem giầu chân thời ra đến hai mẹ con con cọp, con cọp con thời bắt con chó đằng sau bè, còn con cọp mẹ thời vào nhà bắt con bé đang nằm với mẹ nó trên phản. Cọp vào nhà bắt người như vậy, thiệt xưa nay ít có. — Lại một hôm, cũng ở làng gần đó, mới độ 8 giờ tối, hai cha con ông kia, ngồi mát dưới cửa chồng, phía trong lại có con cho nằm, hai cha con mới bước vào đến nhà, để ăn cơm, thời một con cọp đã rình sẵn ở đàng ngoài sân, chạy ộc vào vồ con cho, chẳng may chạm phải cái dui chồng cửa, cái cửa sập xuống đầy con cọp lọt vào trong nhà. Người trong nhà luống cuống lên, mà cũng may, vì con cọp trong miệng đã mắc ngậm con cho rồi, cho nên không định ăn người, chỉ vọ can vơ xiên vài cái rồi tuồng cửa tha con cho chạy mất. Trong khi vồ bại, chỉ có đứa con ông ấy bị một vết thương nhẹ ở nhưng chân mà thôi. Thường những kẻ chực dịch đàng ấy nếu mau mau bắm quan để xin linh và súng về trị, kẻo để lây lất e còn hại nhiều nữa, vì con cọp ấy đã bén máu, chắc là ăn quen.

NHÀ TẮM VỆ SINH

45, Rue du Lac, Hanoi

(*Phố Bờ-hồ, số nhà 45*)

2000

Nước mắm "Liên-Thành"

Là thứ nước mắm Saigon, ngon nhất, có nhiều chất bổ, chế tạo theo cách vệ-sinh và có nghị-định Nhà nước ngày 21 Décembre 1916.

Các quí khách muốn mua buôn hay mua lẻ xin hỏi ở hiệu

QUẢNG-HƯNG-LONG

Số 79, Phố hàng Bồ, Hanoi

2078

CÁC CHỨNG ĐAU XƯƠNG VÀ THẤP

Những bệnh trên đã kể và các chứng sau này như lở tượt máu ra là bởi tại máu sấu ở. Bản-bà thí thường có những lúc phải tội nỗi lắc trở nỗi gió. Các chứng ấy có bởi máu sấu thành ra độc, có nhiều cần. Vậy muốn cho máu chảy lưu thông, thì nên dùng thứ thuốc :

Dépuratif Richelet

mà các lương-y hoàn-hảo điều công-nhận là mạnh là tốt. Dùng thuốc nầy thì chẳng bao lâu mẩu mất cả và các bệnh ngoài da như ghẻ lở các nốt mẩn khác mà bệnh giang-mai phát ra cũng khỏi.

Thuốc nầy bán ở các hàng lục hợp to.

Lúc về giá — Mẫu đương

RƯỢU

QUINQUINA CUSSAC

Rất bổ

dùng cho những người ôm yếu.

BÁN TẠI

NHÀ

GUIONEAUD FRÈRES

ở Hanoi-Haiphong, và tất cả các cửa hàng bán lẻ ở các tỉnh.

2051

HIỆU BẢO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quan Bảo-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 54

HÓA-HỌC CHẤT và các thứ thuốc bảo-chế

THUỐC ĐAU MẮT

Hiệu BONNET-CARD, trị các thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION R. của ông HOLBÉ để chữa a-piện

SOLUTION R. HOLBÉ

2 $ 80 một chai

Thuốc thật chỉ có Montès đứng thuốc này phải xin đến quan Bảo-chế ngươi. Phải thì thấy có thì mua được.

Gouttes « MÉTHARSINATE »

1 $ 00 một lọ

Thuốc số một, hơn thuốc nào, mạnh mẽ không nuốt lên vực gì cũng thuốc nặng hay lắm !

Mấy thứ bán-hiệu hay bán :

Các thứ thuốc nước đựng lọ kín để tiêm vào da như thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE

Thuốc tiêm gọi là 914, trị bệnh Giang-mai

Thuốc ho-gió SIROP PECTORAL đặc-có, ai-mãi.

Thuốc lao chỉ người lên dùng được thôi

Thuốc lậu hiệu MONTÈS

thuốc nặng = 2 $ 60 lọ 30 viên

thuốc thật = 0 $ 90 một chai

Chữa các chứng lậu : chẳng kì mới hay cũ, nặng thuốc cachets antiseptiques và thuốc blennorrhagie của Bản-hiệu thì chắc khỏi. Thuốc nặng đã chữa được rất số người phải bịch lậu.

Gouttes « VIRGINIE »

1 $ 00 một lọ

Thuốc nhỏ sinh dục ra như : Kinh nguyệt không đều, hay bị bí kinh, hoặc kinh nguyệt mập, như đau bụng, gió con, uống thuốc nặng đều mới sẽ lấy số mua đặt trong mình đẻ dau lắm.

ĐỒ BUỘC THUỐC

SỐ DÙNG ĐỂ THÍ-NGHIỆM HÓA-HỌC

ĐỒ MO-SÊ

Kính-hiển, đề-hình, thuốc-hình hiệu LEMIERE và JOEGLA và giấy-hình, thuốc Citrate và thuốc Bromure

Bán cuộn và bán bao kín

Bán cất và bán lẻ

« THUỐC DẺRÉ »

2 $ 90 một chai 1.4 litre

Trị bệnh đàng sau hết ai mắc hay có. Đàng thuốc rất thì nên mua, hoặc để cho tiện nay! Đang thuốc khoẻ [illegible] nặng thuốc nặng thì nếu. Thuốc nặng rất hay, [illegible] sự sinh dục, lợi [illegible] Muốn dùng thuốc này thì đừng [illegible] mua một chai lớn litre, giá có 2 $ 90 mà

Ancien Établissement TSANH-TSOI dit TRẦN-TÀI-MẬU, Fondé en 1892

TÉLÉPHONE N° 887

茂才陳 TSANH-HAP-TSAO Frères, Successeurs 兄弟 添興 防京

N° 161, Quai Canton. — HAIPHONG

Chuyên nghề thầu khoán, làm cửa nhà và cầu cống

Bán đủ các thứ gỗ ngoại cây và gỗ sẻ các hạng gửi đi các nơi, có máy cưa (Scierie) làm thật nhanh và cẩn thận, và có dùng nhân hàn xi-măng cho sở Cimenterie.

Làm đủ các hạng ống xây cống, dẫn thủy bằng xi-măng (buses en ciment).

Làm đủ các thứ chấn-song, tường-hoa, gạch-hoa đủ các mùi bằng xi-măng để lát nhà.

Làm đủ các thứ Sơn cửa nhà, Huile, Peinture, Vernì, dầu Essence térébenthine, Colophane và Cire đóng chai.

Có be-cạn (bassin de radoub) cho thuê để chữa Tàu-thủy

Quý-khách ở xa cần dùng việc gì hay muốn mua thứ gì, xin cứ viết thơ cho Bản-hiệu, hoặc chữ Tây, chữ Tàu chữ Annam, Bản-hiệu cũng xin trả lời ngay lập tức.

2899

CAFÉ, RESTAURANT HOTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán tại phố hàng Trống, số 80 ngay cửa Nhà-Thờ Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cũng phố ấy.

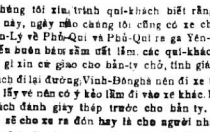
Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu châu

Bản-quán thừa tiếp các quí khách Tây-Âu và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại để tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-lịch cũng được, và cũng một giá tiền.

Phụ-quán cũng có giây nói trực tiếp với chính-quán 2040

NGÀY NÀO CŨNG CÓ XE THƠ CHẠY

Công-ty PHẠM-VĂN-PHI

Auto-Postale

ĐƯỜNG VÂN-LÝ đi CHỢ MIỄU : Ô ga YÊN-LÝ chạy xe 8 giờ sáng sau khuyến xe lửa thứ nhất ở Hà-nội và ở Vinh ra. Ở CHỢ MIỄU chạy Phố-Quí đi hết 2 giờ nhiều đến ga Yên-Lý vừa kịp chuyến xe lửa về Vinh và Bến-thủy.

ĐƯỜNG VINH VÀ HUẾ : Ở VINH đi hết 4 giờ sáng đến Đông-hà vừa kịp chuyến xe lửa vào Huế. Ở ĐÔNG HÀ ra hết 8 giờ sáng sau khi chuyến xe lửa thứ nhất ở Huế ra.

Công-Ty chúng tôi xin trình qui-khách biết rằng : kể từ mồng năm tháng giêng tây nầy, ngày nào chúng tôi cũng có xe chạy chở thơ và hành-khách ở ga Yên-Lý về Phố-Quí và Phủ-Quí ra ga Yên-Lý. — Ở Phủ-Quí có 3 phiên chợ Hiến buôn bán sầm uất lắm. các qui-khách buôn bán ở đây đi lại có hàng-hóa gì xin cứ giao cho bản-ty chở, tính giá phải chăng.

Các qui-khách đi lại đường Vinh-Đông-hà nên đi xe thơ thì được cẩn thận hơn, nhưng khi lấy vé nên có ý kẻo lầm đi vào xe khác. Muốn khỏi sự lầm ấy, xin liệt quí khách đánh giây thép trước cho bản ty. Hễ khi bản ty nhận được giây thép sẽ cho xe ra đón hay là cho người nhà đi đón.

Đường Yên-Lý đi chợ-Hiến thì đánh giây thép ra PHẠM-VĂN-PHI Yên-Ly gare; — mà đường Vinh-Đông-Hà thì đánh giây thép cho PHẠM-VĂN-PHI Đông-hà gare.

2012

Société des Phosphates du Tonkin

Bureaux et Usine à Haly-Haiphong

MÁN CẦN THẬN - Chúng tôi kính trình cáo quí khách hiểu rằng chúng tôi mới bắn được mấy người chú quí mua trở đem về nhà đốt nát để làm phốt-phát (phosphate) giả để bán và bán giá rẻ hơn giá Phốt-phát thật.

Bột phốt-phát thật bao giờ cũng nhẹ hơn các thứ bột khác, không có thứ bột nào nhẹ bằng.

Vậy các quí khách khi mua phốt-phát, đừng nên khách rẻ mà mua phốt-phát giả, vì nếu của thật để hơn phốt-phát ra xem, nếu thấy bột không được nhẹ thì đừng nên mua.

Nếu mua Phốt-phát mà nghi hoặc là giả thì nên gởi mẫu đến cho chúng tôi thử xem. Song nên xét kỹ, đợi được người bán phốt-phát giả mà mình bắn cho chúng tôi biết, chúng tôi sẽ thưởng 20$00.

Giá PHỐT PHÁT. — Phốt phát bán tại nhà máy ở Haiphong giá như sau này :

20$ 00 một tấn (1e tonne de 1000 kilos) hiệu « PH. 19/20 ».

18 . 00 — — hiệu « PH. S ».

80 . 00 — — hiệu « PH. E ».

Phốt phát hiệu « PH. 19/21 » để bón ruộng đất chua, đất mặn.

Phốt phát hiệu « PH. S » để bón ruộng đất ngọt. Bột phốt phát hiệu này thì nhẹ hơn bột phốt-phát hiệu « PH. 19/21 ».

Phốt phát hiệu « PH. E » để bón ruộng đất ngọt. Bón ruộng đất chua, đất mặn thì lại càng tốt lắm.

Phốt phát hiệu « PH. E » này là một thứ phốt phát chúng tôi mới chế ra có nhận lấy mấy thứ bột Potasse (Bột-tạt) ở bên Tây đem sang.

Đàng thứ phốt-phát hiệu « PH. E » này mà bón cho thứ rau (Légumes) nhất là lấy cải thì thực là tốt lắm.

CÁCH DÙNG. - Mỗi một mẫu vải bón hai là 200 cân tây vải trước năm mười ngày rồi cày cũng được hay cày trước năm mười ngày rồi vải phốt-phát chúng được.

MUA LẠI BAO ĐỰNG. - Bao gai không (sau on faite vide) bây cân lành lắm mà đem lại giá tại nhà máy ở Haiphong thì giá mỗi một cái là một hào chỉ 0$15.) Nên hao rách và hư thủng thì chúng tôi không nhận nữa.

Ở các gai phành nên nói hai điều gai nên tại gia có lại nhà giấy chúng tôi ở tại nhà máy ở Ha-Lý Haiphong, chúng tôi xin tiếp, hay với giấy đến nhà chúng tôi sẽ giả lời ngay.

2031

N° 208

TÁI-SINH-DUYÊN

(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC *dịch thuật*

Hoàng-phủ thiên-hoa nghe biết việc ấy, quên ăn quên ngủ, dần dần thành bệnh. Vợ chồng *Hoàng-phủ-kinh* khuyên-giải mãi mà không chuyển lòng. *Hoàng-phủ kinh* không biết làm thế nào, có ý buồn rầu, đang cùng *Doãn* phu-nhân ngồi ở nhà trên.

Nàng *Lưu-gẽn-ngọc* thấy vậy, vào nói với *Hoàng-phủ-kinh* rằng :

— Thuở xưa thân-phụ con có việc gì, vẫn hay vào cùng tâu với Hoàng-hậu, nay nhân có việc nầy, con thiết-tưởng nên tâu với Hoàng-hậu xin thành-thượng hãy khoan-hạn thêm một tháng, rồi sẽ lập kế cho *Lệ* thừa tướng cải-trang, thế là yên việc vậy.

Hoàng-phủ-kinh nói :

— *Lưu* quốc-trượng thuở xưa là kẻ giàu-thần, cho nên gặp việc gì cũng hay vào cùng thỉnh-thác, ta đây vốn nhà trung-lương, khi nào lại như thế. Tuy vậy mà cái việc ngày nay thật là cấp-bách, cũng đến phải vào cung tâu với Hoàng-hậu mới xong.

Hoàng-phủ-kinh ngảnh lại bảo *Doãn* phu-nhân rằng :

Con dâu ta nói cũng lẽ thật là có lý, phu-nhân nên ý kế mà thi-hành.

Doãn phu-nhân khen phải, trèo-khắc lên kiệu thẳng tới cung-môn, bỏi nội-giám rằng :

— Bây giờ thánh-thượng có ở trong cung không ?

Nội-giám nói :

— Thánh-thượng chưa về cung, vì trong mấy hôm nay người còn bận phê án ở nội-điện.

Doãn phu-nhân nói :

— Nhà-ngươi tâu giúp với hoàng-hậu là ta vào có việc cần.

Nội-giám vào tâu. *Trưởng-hoa* hoàng-hậu mừng-rỡ, vội vàng ra nghênh-tiếp, rồi bỏi *Doãn* phu-nhân rằng :

— Chẳng hay hôm nay thân-mẫu tới đây có việc chi, xin thân-mẫu dạy chuyện cho biết.

Doãn phu-nhân ngảnh trông thấy các cung-nữ đứng ở xung quanh, mới bảo hoàng-hậu rằng :

— Xin điều hễ các cung-nữ, vì ta muốn nói một việc kín.

Trưởng-hoa hoàng-hậu truyền cho các cung-nữ hãy tạm lui ra. *Doãn* phu-nhân mới thuật chuyện cho hoàng-hậu nghe việc *Lệ* thừa-tướng vì đến thăm bệnh mà cùng *Hàn* phu-nhân tương-ngộ. Cha con *Mạnh-lệ-nguyên* hiện đã càng em con tâu với thánh-thượng xin cho *Lệ* thừa-tướng cải-trang, *Lệ* thừa-tướng lại biện-bác rõ sỉ-mặng em con là người vong ân bội sự, vân vân. Nay lại nhân có việc *Mạnh-lệ-quân* giả, thánh-thượng hạn trong một tháng, bắt phải làm lễ thành-hôn, khiến cho em con sắt-tức mà sinh bệnh. Bởi vậy ta phải vào đây cầu-cứu với con, để con tâu cùng thánh-thượng, xin thánh thượng hãy khoan hạn cho mấy tháng rồi sẽ thành-hôn, chẳng hay ý con nghĩ thế nào ?

Trưởng-hoa hoàng-hậu nghe nói, kinh ngạc mà rằng :

— Ai ngờ thánh-thượng lại có ý tư-khúc như thế. Thân-mẫu nên tức khắc về phủ, rồi con sẽ báo tin mừng.

Doãn phu-nhân lui ra, lên kiệu về phủ. Lại nói chuyện *Trưởng-hoa* hoàng-hậu đến sáng hôm sau ngồi dậy thật sớm, đi sang *Vạn-thọ-cung* triều-yết bà Hoàng-thái-hậu, rồi đem những lời *Doãn* phu-nhân nói hôm trước kể hết đầu đuôi cho bà Hoàng-thái-hậu nghe và xin khoan hạn trong mấy tháng cùng xin rút giấy *Lệ* thừa-tướng để khám nghiệm, vân vân.

Hoàng-thái-hậu nói :

— Khoan hạn thì được, nhưng còn việc rút giấy khám-nghiệm thì hơi khó nói chết, vì *Lệ* thừa-tướng là một vị đại-thần trong triều, ta làm như thế, e thất thể-diện.

Trưởng-hoa hoàng-hậu cúi đầu ngẫm nghĩ, sinh được một kế, rồi tâu với Hoàng-thái-hậu rằng :

— Cứ như ý thân-thiếp thiển nghĩ thì thuở trước nước Tây-phiên có đem cống tạ một bình Phiên-tửu. Thứ rượu ấy tinh mạnh lắm. thân-thiếp thường cho cung-nữ nấng thử 3 chén thì say trong 3 ngày. Dầu người thánh rượu đến đâu, cũng đều như thế. Nay xin Hoàng-thái-hậu nói với thánh thượng gọi *Lệ* thừa-tướng vào đây, bảo rẽ một bức tranh quan-âm. Khi rẽ xong, thường cho 3 chén rượu, rồi sai cung-nữ đỡ sang *Thanh-phong-các* mà rút giấy khám-nghiệm, chẳng hay Hoàng-thái-hậu có chuẩn cho như thế không ?

Hoàng-thái-hậu nói :

— Kế ấy không được. Vì *Lệ* thừa-tướng là một vị đại-thần, đứng đầu trăm quan. Nếu lỡ có sự gì thì ta lấy làm e lắm, nên nghĩ kế khác mới xong.

HỒI THỨ LXVV

Hoàng-thái-hậu nghe lời tâu của *Trưởng-hoa* hoàng-hậu, liền phán rằng :

— *Lệ* thừa-tướng là một vị đại-thần, đứng đầu hàng trăm quan, nếu xảy sự gì thì quan-hệ to lắm. Ta nên nghĩ sao cho ổn-thỏa, mới không hối-hận về sau.

Trưởng-hoa hoàng-hậu tâu rằng :

— Thứ rượu ấy chỉ làm cho say mà thôi, chứ không hề hại chi đến tính mệnh. Và trừ phi kẻ nào thì cũng chẳng cần kể nào được nữa.

Hoàng-thái-hậu nói :

— Đã như thế thì ngày mai nên tức khắc cho triệu *Lệ* thừa-tướng.

Trưởng-hoa hoàng-hậu lạy tạ lui ra, nghĩ thầm : trong mấy ngày nay không biết vì cớ gì mà thánh-thượng không thấy vào cung. Nghĩ vậy, liền gọi một tên cung-nữ đến bảo rằng :

— Mày nên mau mau đi triệu *Quyên-xương* đến đây cho ta bỏi.

Cung-nữ vâng mệnh, đi đến thiền-điện, bảo *Quyên-xương* rằng :

Hoàng-hậu sai tôi triệu nhà-ngươi đến có việc cần.

Quyên-xương nghe nói, vội vàng theo cung-nữ đến hầu *Trưởng-hoa* hoàng-hậu. *Quyên-xương* nói :

Dạ dám làm lệnh-bà ! Kẻ hạ-thần đã tới hầu.

Trưởng-hoa hoàng-hậu nói :

— Trong mấy ngày nay, thánh-thượng sự ở chỗ nào ?

Quyên-xương nói :

— Thánh thượng hầu phê-án ở nơi thiền-điện.

Trưởng-hoa hoàng-hậu quay lại nói với mấy cung-nữ :

— Bay chỉ nói dối hoài ! Thánh-thượng ở nơi nào thấy thế, mà đánh đòn.

Quyên-xương thấy *Trưởng-hoa* hoàng-hậu nói giận, mới vội-vàng đem đầu đuôi câu chuyện vua *Thánh-tôn* trong mấy hôm trước tiếp-đãi *Lệ-minh đường* những thế nào tâu cho *Trưởng-hoa* hoàng-hậu nghe.

Quyên-xương lại nói :

— Còn trong mấy ngày nay thì thật quả là thánh-thượng đang bận phê-án ở nơi thiền-điện'

Trưởng-hoa hoàng-hậu hỏi ;

— Tại sao thánh-thượng lại bận về việc phê-án.

Quyên-xương nói :

— Vì mấy hôm nay quan *Lệ* thừa-tướng có bệnh, các quan đại-thần trong tòn nội-các xem xét không kịp, cho nên thánh thượng phải bận đến, không có thời giờ vào cung.

(Còn nữa).